

1936

Suures ja ilusas valikus

kodu- ja välismaa

mantli- ja palituriideid,

puuvillaseid, villaseid ja siid-

kleidiriideid,

igasuguseid vormi- ja spordiriideid,

pesu- ja käsitööriideid,

gaidide ja kodutütarde riideid,

uuema moe järgi

naiste ja meeste valmisriideid

iseäranis odavate hindadega.

M. Jänes'e suuräri

Tartus, Kaubahoov 9-10-11-12.

Kõnetraat 5-91.

✱

Asut. 1899. a.

KARUOHAKAS

EESTI NOORSOO KASVATUSE SELTSI TÛTAR-
LASTE GÛMNAASIUMI ÕPILASKONNA AJAKIRI

TOIMETUS: LEIDA LEIVATEGIJA, ILME PILL, ZOJA
RASSKASOV. ÕPETAJASLIIGE: ED. SCHÖNBERG.

Nr. 12

5. juunil 1936. a.

Nr. 12

Sisu: *H. Karu:* Koolilõpetajatele! — *I. Pill:* * — *Tepe:* Suvises aias. — *L. Roo:* Mõlemõlgutusi tugevaist isikuist. —
R. & Co: Kolmkümmend üks «kirstunaela». — *K+M+K:* Neist, keda on viisteist. — *Mene:* Kui ma olin väiksekene.
— *Kollektiiv:* Ekskursioon kõverpeegli. — *V. R.:* Raha. — *P.:* Rahast ja vaesusest. — *Tepe:* Hulgus. — *X.:* Üliinimene. —
F. E.: Narva kindlustes. — Kroonika. — Kuulutused.

Koolilõpetajatele!

Veel mõni nädal ja siis lähete teie oma Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tõtarlaste Gõmnaasiumist kahekõmmne neljanda lennuna, nagu kord tõusevad linnupojad õhku ja ei tule enam tagasi.

Kooliiga selja taga, avar tulevikuvõli ees — on küllalt põhjust rõõmustada.

Kuhu teist keegi siirdub, kas edasi laiematele teaduseväljadele või kohe tegelikku ellu, ei ole vast igaõhele veel selge — tarvis esmalt veel õmber vaadata ja harjuda uues olukorras.

Lõhete ja ellu ajajõrgul, kus meie riigis võimas õmberehitus on kõimas. Jga suure ehituse juures vajatakse jõudusid palju.

Vaadake ringi ja teie leiate enesele tegevusvälja, kus oma noore ja võrske jõu võite rakendada ning oma tõõst rõõmu tunda.

Missuguse tee teist igaõks valib — julgesti edasi! Kui ka esimene rada ummikusse viib, mitte julgust kaotada — radasid on palju!

Olgu ilus ja kaunis teie lend, rõõmuks teie vanematele, koolile, kogu meie rahvale ja riigile!

30. mail 1936. a.

H. Karu.

Mõned päevad veel ja saabubki kauaoodatud moment, millal saame kätte võtmed — lõputunnistused, millega võime avada elu mitmesugused ukсед. Võib olla on meil palju otsimisi ja kahtlusi, enne kui leidub õige uks. Aga kui see on leitud, siis peame olema kindlad enestes, et leida kõige sirgem suund seatud eesmärgile. Kergesti võib sattuda eksiteele, aga kui sihid hoia me selgesti silmade ees ning julgelt ja energiliselt äpardusist hoolimata püüame edasi, varisevad suurimadki takistused ning meie töö saab tulemusrikas.

Ilme Pill,
õpilaspere vanem.

Suvises aias.

*Tügid sinihõbedased.
Kaldal longus leinakased.
Palju valgust, palju värve,
palju sina üle järve.*

*Lillelõhnust imbund meeled.
Kressid nagu tulikeeled.
Floksid valged, lumivalged.
punaruuged moonipalged.*

*Aianurgas roose tärkab,
nuppe järjest varrest ärkab.
Lõpul lillelise raja
sirelpuhmais suvemaja.*

*Suvesoojust endas kanda,
unustades käsi anda,
käia mööda lillerada,
õisi särab mitu sada!..*

Tepe.

Õpilaskonna juhatus

Esimeses reas: pr. M. Karu (õpetajasliige), I. Pill (õpilaskonna vanem), S. Mäesepp (õpilask. vanema abi). Teises reas: A. Kurep (õpilask. laekur), H. Vadi (kirjat. abi), A. Söödi (ametita liige), M. Usin (kirjatoimetaja).

Mõttemõlgutusi tugevaist isikuist.

Kui ollakse sunnitud paigal lamama päevi, kuid või koguni aastaid, siis muutakse tahes-tahtmatult mõtisklejaks, vaatlejaks ja pisut unistajaks. Kuni jätkus minulgi aega arendada eneses neid laisa inimese omadusi. Hakkasin ajaviiteks analüüsima inimesi, nende iseloomu, püüdsin neid vastavalt intelligentsile jaotada klassidesse.

Julgesin isegi uurida kaasaja välispoliitikat ning huvituda selle silmapaistvamaist juhtidest. Sain mulje, et paljud neist, keda rahvahulgad jumaldavad, on enam näitlejad kui suurused. Kerge on võita rahvahulkade poolehoidu, kui omatakse hiilgavat kõneannet ja oskust teha suuri žeste, või kui ollakse küllalt julge ja ettevõtlik sobival ajal resoluutselt tegutsema. Iseseisva otsustamisvõimeta rahvamass on alati valmis vaimustatult aplodeerima, kui

mõned tema meelest autoriteetsed isikud seda enne ees teevad. Ajaloos leidub rida näiteid, mis eelpooltoodud võivad tõestada. Nii on näiteks üldtuntud omaaegne Napoleoni-vaimustus ning varsti sellele järgnev üldine põlgus Napoleoni vastu.

Kui uurida ligemalt ajaloolisi ja kaasaegseid „publiku lemmikuid“, kui lugeda nende biograafiaid ja karakteristikaid, siis nähtub sageli, et jumaldatud juhid ei oma kuigi palju inimlikke väärtusi ning tihti isegi mitte küllaldasel määral intelligentsi. Nende populaarsus paneb tahtmatult imestama kõrvaltvaataja. Võimalik, et see hinnanang siiski on liiga subjektiivne ja ebaõige.

Kangelaste tõusu põhjustavad tihti poliitiliselt segased ajajärgud, sõjad või revolutsioonid, millal kuulsuse saavu-

tavad energilisemad. Mulle meenub Napoleoni märkus tema päevikust: „Kui poleks olnud mind, oleks minu asemel tulnud ja tegutsenud keegi teine.“ Sellega märgib see ajaloo tuntumaid kujusid oma kuulsuse põhjusena puht juhuslikkuse

Pettunud mitmetest maistest suurustest, püüdsin siis enesele luua kujutlust kellestki täiuslikust, n.-ö. „üliinimesest“. Avastasin, et ainsa üliinimesena võiks ajaloos figureerida Kristus. Sellele resultaadile ei saanud ma mitte mingist usufanatist mõjutatuna, vaid seepärast, et leidsin Kristuse olevat ainukese tugeva isiku, kelles olid kehastatud kõik võimalikud õilsad oma-

dused. Samuti ei usu ma, et kunagi võiks eksisteerida „üliinimene“ Nietzsche mõiste järgi, sest võimatu on ühendada ühes ja samas isikus absoluutset intelligentsi ja härrandlikku valitsejallikkust. Lõppeks oli ju Nietzsche õpetus vaid ebanormaalse aju haiglane fantaasia.

Jättes kõrvale igasuguse filosoferimise, tuleb möönda, et meil siiski leidub neid, keda tugevateks võib nimetada. Meil leidub küllalt isikuid, kelles tuleb austada kõrget intelligentsi, enesedistsipliini ja sangarlikkust. Inimene, kuigi ebatäiuslik, on sageli siiski suur ja võimas.

L. Roo.

Kolmkümmend üks „kirstunaela“.

Näib, et V-h on kooli kõige proosalisem klass, kes täiel määral elab põhimõtte järgi: elame selleks, et süüa. Niisiis iga kättesaadav toidupala hävitatakse kõige kiiremas korras, sedapuhku põhimõttel: kes ees, see mees, ehk: kes hiljaks jääb, see ilma jääb. Nii otsustati ka omal ajal, et jõulupakk pole kellegi rõõmupakk, kui sellesse ei panda midagi söödavat, ja et oleks parem, kui see sisaldaks ainult toiteväärtuslikku kraami, sest seda enam teda siis oleks. Praktelist ellusuhtumist näitab ka see, et kevadel otsustati klassi kapp viimse jupini tühjaks loosida.

Teiseks klassi oluliseks tunnuseks on pidurdamatu armastus käsitöö vastu, mis õpetajate sõnade järgi olevat väga haruldane nähe humanitaarklassides. Omavahel võib aga ütelda, et nad ei näi teadvat, et klass on omaks võtnud soovi, mille väljendajaks oli üks õpilasvanem (mitte õpilane!): käsitööd pärast vastavat tundi panna luku taha klassi kappi, et vaene noorsugu end kodus nendega ei tarvitseks vaevata. Nähtavasti on aga õpetajaskond parandamatult harulduste vastane,

sest niipea kui mõni pedagoog märkab oma tunnis liiga innukat käsitöösturit, soovib tal otsekohe loobuda oma lemmikajaviitest ja lahkelt kuulata, kuidas tema peab end klassi pärast „schämima“, või seda, et oleme paari aasta pärast täis- ja hääleõiguslikud kodanikud, kuna praegu me pole veel midagi, mõne teooria järgi isegi abiturientid mitte.

Veel harrastab klass vahetunnel massaevastamist, piki koridori jooksmist ja muud müra- ning efektitekitavat „asjaajamist“, nii et armas õpetajaskond on seetõttu sageli väga närvlikus seisukorras.

Õilsatest huvidest tuleks nimetada muusikahuvi, kusjuures ühisteks ja üldisteks vaimustusobjektideks on härra Chopin ja riistapuu viiul. Pole mingi haruldus, kui mõnelt kontserdilt leiad kolmandiku või koguni poole klassi koosseisust.

Klassis üldtarvitatavaist erikeelendeist olgu siinkohal igaveseks jäädvustatud: *kanossa*, mis omab hoopis omapärast tähendust, *junkur*, mille all mõeldakse lihtsalt noorevõitu noormeest, *pööbel*, kelle hulka

harilikult kuuluvad kõik õpilased peale preili Pilli.

Kui astume kõrgeimasse templisse ehk V-h klassiruumi ning heidame oma pilgu kõige lähemale pingile, siis näeme seal kaht tähelepanelikult õpetajale vaatavat inimlast. Õpetajail oleks tõesti hea elu, kui kõik õpilased oleksid sellised kui Mari ja Vaike. Need kaks kokku on kompleks vaikusest, tähelepanelikkusest ja aktiivsusest tunnist osavõtmisses.

M. Taba.

V. Kask.

Mari puhul üteldi kord: „Streben nach oben,“ ja see ütleva oli meie klassijuhataja ise. Igatahes sobib see lause Mari kohta suurepäraselt. Muu rahvas nimetab Marit klassi abiõpetajaks, sest ta toetab õpetajaid nende igal raskel silmapilgul. Tunnis on ta igapidi vilgas kodanik, kes toimetab ka niisugused talitused, mille puhul teised ei viitsi end liigutada. Haruldus on Mari selle poolest, et armastab revidente, sest siis võib eriti ohtralt jagada oma teadmisi ja olla aktiivne. Aga veel iseäralikum on see, et tahab koolis käia ja leiab, et kodune elu on hoopiski magedam. Kodus peab Mari ka perenaise ametit ning hoolitseb oma venna eest, kes on ka abiturient, kuid õest tublisti vanem. Tulevikus kavatses Mari esimesel võimalusel purjetada üle ookeani öekesele seltsiks indiaanlaste-maale, kus loodab leida sõbralikumast vastuvõttu kui see sai osaks

Kolumbusele. Kui see reis aga nurjub, siis pöörab silmad E. V. Tartu ülikooli tehnika-teaduskonna poole, ja kui ka sellest ei peaks midagi välja tulema, siis läheb koju Võrumaale soetama kaasavara ja veimevakka. Nii et tulevik on igapidi ja väga mitmesugustes kombinatsioonides kindlustatud.

Vaike vaikne Vaike valgustab juba pikka aega „pööblit“ pimedatel silmapilkudel, mistõttu on klassi pesamunake. Õpetajad võiksid temale rahulikult ilma küsimata 5 või vähemalt 4 panna, sest õppinud on ta ikka. Tema pinginaaber aga „laimab“, et Vaike polegi nii süütu ingliske, kuidas üldsusele näib, vaid ta ahvatleb naabritki tundide ajal „kurjale teele“, kuulama seda, mida oma algkooli-ajast jutustab. Selle aja, millal ta pole koolis, veedab ta enamasti kruusaaugu äärel maa ja taeva vahel. Mitte romantika pärast, vaid asjaolude tõttu, mis on asetanud ta kodukoha niisugusesse riskantsesse paika. Seal Vaike siis õpib, teeb käsitööd ja osutab sõprust loomade suhtes. On raske täpsemalt teada saada, millega Vaike eraelus tegeleb, sest oma suures vaikuses ja tagasihoidlikkuses ei armasta ta sellest rääkida. Mis puutub tulevikku, siis on väga võimalik, et järgmisel aastal kutsub Vaiket mürgisegamise kõrge kunst.

M. Parik.

A. Mathiesen.

Madli ja Mati on spetsialistid pingilõhkumises. Kooliteenija ei jõua neid kiruda, muudkui kannab aga järjest uusi pinke ja

paranda vanu! Sellest proosalisest käitumisest hoolimata on nad siiski luuleline rahvas, kes muuseas laulab ka hünni klassi üldisele „lemmikainele“ — loogikale:

*Käe n'ale viimaks toetasin pea —
veel ikka pole möödas loogika tund.
Nüüd silmad valusad
on kinni lasta hea...*

Jne.

Refrään: *Kes te seal ees tuigute,
hingake Aabrahami süles.
Kes te seal klassis suigute,
ärgake, ärgake üles!*

Jne.

Madli on rossolje igasugustest iseloomujoontest. Nii ta püüab mõnikord mängida väarikat, tõsist ja tarka inimest, teine kord aga käitub nii, et mõni õpetaja arvab: ta on lapselik, — teine jälle, et edvistaja. Siiski neid viimaseid „õilsaid“ omadusi ei tule Madlile kuuluvaiks lugeda, neid kuulebki ainult pahameelehoogude puhul, milliseid ta kaunis sageli õpetajailt enese vastu välja kutsub, sest et nendega üpris koduselt armastab käituda. Paremaid omadusi on ta suur lugemisind, mida Madli omab ühes paljude raamatutega, millest suur osa on saksakeelne belletristika. Iga päev toob ta oma mapi põhjast esile mõne uue teose, mille ka kohe lahkesti klassikaaslasile laenutab. Oma avara fantaasiaga ja tõrgeskindla isiksusena valmistab ta kaaslastele mõnegi suuresti lõbusa silmapilgu. Egas ta asjata koolielu defineeri „koomiliste momentide perioodiks“. Üht ta omadust ei saa kuidagi jätta märkimata, ta suurt armastust punase värvi vastu. Kõik, mis vähegi lubab olla punane, on Madlil punane. Alates möödunud sügisest on Madli hakanud „maameheks“ ja sooritab igal hommikul ja lõuna ajal hobusematka, sõites koos õega ja vendade kompaniiga linna koolitarkust ammutama, millest ta ei taha aga siiski suurt lugu pidada. Madli tuleviku kohta võib ütelda, et ta viibib varsti Alma

Mater Tartuensis'e põllumajanduskonna hõlma all.

Meie platinablond Mati armastab kama ja hapupiima ning elab keset porivälju kaugel eemal maisest kärast, andunult teaduslikule tööle, kapsaste ja oma kahe koera kasvatamisele. Suviti aga elab jalgrattaränduri elu, koos Rassiga või mõne perekonnaliikmega matkab mööda maailma. Väljapaistev on Mati selle poolest, et käib korraga kahes koolis, see teine on muusikakool. Järelikult muusikahuviline inimene läbi ja läbi ning ei jäta seepärast naljalt ühelgi kontserdil käimata. Peale muu tuntud kirjandusetundja, raamatute omanik ja — kirjanik, mispärast ka kooli kirjandusringi juhataja koha peale istutatud. Tundides istub harilikult päris tähelepandamatult ja nii omaette nokitsedes, aga kui ta tugev vaim kord plahvatab, siis on see plahvatamine suur. Lähemad sõbrad tunnevad teda kui agarat „tegelinskit“, kes koos teistega saab hakkama iga põnevust tekitava ja südant kosutava „tükiga“, isegi niisugustega, millega vanem generatsioon iga kord ei soovi nõustuda; egas ta asjata kuulu „Firma Matt, Rass, Siff ja Vaala'sse“! Koolis Matike aga vihub tööd teha, ja kuna on kätte jõudnud viimane kooliaasta, siis rühhib lõpetamisel kõrgete tähiste poole. Nelja kuu pärast on ta kindlasti akadeemiline kodanik, kes unistab keemiainseneri teaduskraadist.

Ilme ja Lilli on enestele kodupaiga leidnud kolmandas pingis. Sest ajast peale, kui Ilme kannab oma kõrget kohta, on see „pärenchen“ muutunud üpris väarikaks. Lilli on jätnud maha oma endised mahedad vestlused ning nüüd juhtub päris sagedasti, et sealne rahvas austab tundi oma tähelepanuga. Mõnikord siiski vana tuttav rahutuspisilane ei anna püsi.

Niisiis on Ilme kooli õpilaspere esimene kodanik ehk äraseletatult „pööbli“ vanem. Seda tõsiasja tuletas talle meelde kord eesti keele õpetaja, kelle arvates õpilaskonna

troonil viibiv kõrgus peab olema teistele eeskujuks vaiksuses ja vagususes istumises. Kuid üldiselt ei saa korra suhtes õppurvanemale midagi ette heita. Väliselt tõsine ja auväärne,

I. Pill.

H. Ehrlich.

heas läbisaamises koolijuhatajaga, on Ilme siiski päris vabameelse vaimuga ega kohku tagasi ka protestikõnede pidamisest kõrgemate võimude ees. Kes teda vähem tunnevad, need arvavad, et ta üldse ei vihastu. Kuid see pole ometi nii. Sageli teeb ta üldsuusele teatavaks oma järjekordse vihaaluse, kelle auks ta siis peab kibedate sõnadega võrtsitatud kõne. Nii käis ta järjekordne siunamisdeklaratsioon „helesinise kooli“ vastu, sest et sealne rahvas meie ammuse koolilõpetajate piltide avaldamise idee teostamisega jõudis meist ette. Õppimisega Ilme end liiga palju ei vaeva, seesuguseks tegevuseks ei jätakukski tal palju aega, sest terved õhtupoolikud tuleb kulutada näiteks piduarvete koostamiseks või muudeks õpilaskonna asjadega ühenduses olevaiks õiendusiks. Nendele lisanduvad veel laialdased isiklikud huvid: Ilme on kaunistest asjatundja kirjandus- ja kunstiküsimusis ning omab enam-vähem üldisi teadmisi peaaegu igalt alalt. Peale selle võtab aega ka enese lõbustamine maisemate asjadega. Pärast kursuse lõpetamist tuleb tal astuda kindlasti ülikooli, sest ei või ju jääda kõige madalama haridusega liikmeks perekonnas.

Lilli on soliidne daam ja krõbe klassi laekur. Elab vist eri ajanäitaja järgi, sest hommikuti alati hilistub ning lõunaks ei saa kuidagi koju, nii et kannatlikud ootajad kas või hallitagu. Omab ebaharilikult külmi käsi, kuid seejuures ka ebaharilikult sooja südant. On tuntud klaverikunstnik, kuid viimasel ajal pole meid oma mänguga kuigi palju lõbustanud, sest keegi pole enam suutnud niipalju peale käia, et ta muidu nii hea süda ses suhtes pehmeneks. Lilli tegeleb ka kirjandusega, lugedes, eriti tundide ajal, kõike, mis satub kätte, alates pakkimiseks tarvitatud vana „Filmi ja Eluga“ ning lõpetades Tolstoi ja Dostojevskiga algkeeles. On ka elupõline rändur, sest ta koduse residentsi kaugust Emajõe Ateenast tuleb lugeda peaaegu seitsme kilomeetriga, missuguse maa kolm Ehrlichi-preilit iga päev läbi sõidab. Tulevikust rääkides Lilli mainib mõnikord ülikooli, ent kuna perekondlik olemine siirdub peagi Tallinna, siis on väga tõenäoline, et alistub perekonna kõrgemate võimude soovidele ja astub konservatooriumi.

A. Lentsius.

L. Inglit.

Sadagu kas või tuld ja tõrva, Ats ja Ingel istuvad ikka koos, kuigi muidu polegi nii lahutamatud sõbrad. Tjajaa! Säärast truudust pole küll varem nähtud! Nähtavasti käituvad nad kaunis väarikalt, sest seni pole ükski kõrgem võim neid vägivaldselt püüdnud lahutada. Mõlemad õpivad üpris kenasti,

kuid kumbki pole tuupija tüüp. Kuuluvad klassi kõrgemate võimukandjate hulka.

Atsi kohta võib ütelda: parketilõvi; aga ta on lükanud ümber teooria, et kaht isandat ei saa korraga teenida. Sest vaatamata oma seltskondlikkudele huvidele pole ta koolis kunagi olnud kaugel „cum laude'st“. Üldse võib teda pidada kaunis geniaalseks, sest ka siis, kui pole õppinud, oskab ta suurepäraselt hakkama saada. Ingli arvates seisab Ats koolis tema tuhvli all ega saa sellepärast tundides lärmi lüüa. Kas see tuleb tõesti sellest või lihtsalt Atsi praktilisest ellusuhtumisest, mille kohaselt aega tuleb alati tulusalt kasutada, kuid tema tegutsemine on ikka selline, et kuigi kõrvad sealtpoolt kandist ei püüa midagi kinni, peab õpetaja ikkagi pöörduma ta poole küsimusega: „Mis teil seal jälle on ees?“ Vahel Ats võitleb ka õpetajatega igasugustes elulistes küsimustes ning jääb ikka truuks omaenese arvamisele. Hääletustel on kogudus teda harilikult ikka meeles pidanud ja pea alati talle lahkesti usaldanud klassivanema abi koha. Mõnikord on tal tulnud õiendada ka klassi rahalisi asju ning näha eriti kurja vaeva klassimammona kasseerimisega. Selles tegevuses on ta näidanud alati suurt energiat ja temperamenti, kusjuures erilised teened on Atsi kõrgeimast toonist madalaimani vibreerival häälel. Kahjuks aga ei saa Atsist lauljat, vaid üliõpilane, kes jätkab perekonna traditsioone, hakates õppima rohuteadust.

Ingel on ingli iseloomuga klassi juht — klassivanem, kes hoolitseb juba viis aastat järjestikku emalikult oma klassi eest, olles igapidi ennastohverdav, sest käib ka vastu enese südamehääle tahtmist õpetajate juures klassi eest vabandamas, kui viimane pole tundi ette valmistanud. Muidu tõsine tööinimene, numbreid alla viit ei näe kuigi sagedasti. Sellegipärast üpris lõbus ja humoorikas kaaslane, kuigi ainult valitud seltskonnas, pitspalle ning olenguid oma osavõtuga ei austa. Ingel tegeleb ka luuletamisega. Seni

on piiratud avalikkuse ette pääsenud üks täielik käsikirjaline luuletuskogu, mille autor kinkis sõbratarile sünnipäevaks. Ja need, kellel on olnud võimalus tutvuda mainitud teosega, on olnud üpris rõõmustatud ja rahuldatud. Mis Ingel pärast kooli peale hakkab, ei tea keegi, sest ta ainuke vastus küsijale on, et sõidab kuule tutvuma sealse elukorraga.

V. Ramul.

K. Doepp.

Valli ja Kati asuvad vaikeskenas kohakeses viimases pingis ahju juures. Asukoht on meelepärane: soe ahi, tarvilisel korral ka varjamisvõimalused ja soodustatud magamine. Vahetevahel leiavad pinginaabrite vahel aset revolutsioonid, kusjuures jagatakse pink pooleks ja keelatakse kummalgi teise maalale tungimine. Harilikkudes oludes maksab neil kokkuhoiu-printsip, nii tunnustatakse lipukirjana: ära liiguta end liiga palju (mitte kehaliselt, vaid vaimselt), millest eriti üks neist on vaimustatud.

Vallit nimetatakse „vaestelaste supiköögiks“, kuna ta toidab vähemalt viiendikku klassi rahvast. Üpris energiline ja huvideküllane isik, kes ei puudu peaaegu kuskilt väljaspool kooli, seevastu viimasest aga õige sageli. Tartu rahvastikus on Valli väga populaarne ja laialt tuntud, mis oleneb arvatavasti sellest, et üheks ta tähtsamaks tegevuseks on rahva lõbustuste eest hoolitsemine. Koolis tuntakse teda näiteks Gustavus Adolphus Rex'ina, kes vastavas kostüümis

ja habeme ning vurrudega varustatult koridoris patseerib ringi; Türgi sultanina, kes klassi ehitatud troonilt rahvast valitseb; sümpaatse kerjusmoorina; taskukunstnikuna, kellel kaabu peas äkki iseenesest kerikima hakkab; tasakaalukunstnikuna, kellele mingeid raskusi ei tekita näiteks tooli üht jalga pidi näpu peal hoida jne. Peale selle on Valli veel tuntud soololaulja ja näitleja, kelle repertuaari aga igaüks välja ei kannata. Müstikast huvitatuna külastab Valli vahetevahel hiromante, kandes nende visiitide puhul väga mitmekesist rõivastust ja saades ka iga kord vastavalt vastu võetud. Pole siis ime, et ta, olles suurim kinoskäija, eriliselt austab Boris Karloff'i, kelle filmidest seni pole jätnud ühtki vaatamata. Et Vallis voolab tublisti kunstnikuverd, siis asub ta ülikoolis arvatavasti kunsti, s. t. kunstiajaloo kallale. Enne aga läheb autokursustele.

Kati on meie keskel „kõrgeima“ haridusega näitsik, mistõttu teab ainult seda, mida raamatuis pole. Kui idee peale tikub, tõuseb keset tundi vabatahtlikult ning peab pika kõne. On haruldaselt peene kuulmise ja meisterlikkude kõrvadega individid, kuuleb näiteks „oma maa“ asemel „omamaa“ jne. Ta on suurimal määral lugemishimuline. Loeb nii kodus kui koolis kõigis suuremais keelis, nagu on saksa, inglise, prantsuse ja vene keel. Seejuures on haruldase lugemistempona, ühe tunniga loeb läbi sellise teose, mille peale harilik surelik kulutab terve kuu. Et ladinakeelsete kirjade lugemisega vastavad eelharjutused tehtud, siis võib loota, et lähemas tulevikus Kati lektüür täieneb ladinakeelsete kirjandusteostega. Kui juba Katist juttu, siis peab juttu tegema ka ta muhvist, mida ta omab lahutamatu kaaslasena, suutmata loobuda sellest kodus, koolis või tantsusaalis.

Kurjad keeled arvavad, et tulevikus Kati täiendab haridust juudi gümnaasiumis, et saada kahele gümnaasiumi lõputunnistusele lisaks veel kolmanda, kuid Kati ise arvab, et

astub sedapuhku vahelduseks ülikooli õppima arstiteadust.

Granny ja Grete on istunud koos juba viis aastat, oleksid istunud pikemaltki, kui mitte üks ei põlvneks V algkoolist, teine aga seminarist. Vanasti kasutasid oma eesõigustatud positsiooni õpetaja laua lähimas lähe-

A. Kurep.

R. Linde.

duses ainult vaikseks tähelepanuks ja tarkuste ammutamiseks, kuid viimasel ajal on hakanud harrastama vahetevahel päris koduseid eluviise, nii et mõnikord seisukord kipub muutuma peaaegu kriitiliseks.

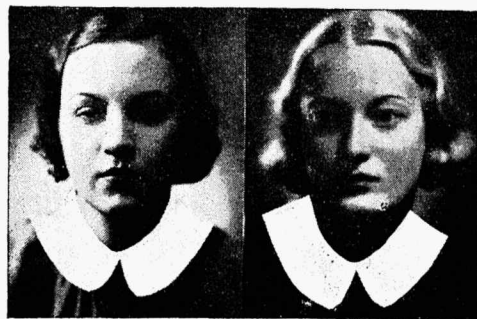
Granny kui muusikajumalast vallutatu eriharrastuseks on klassikud. Muusikaringi rahvas on valinud ta juhatajaks ja sellena ta siis ka kamandab laulukoori, kombineerib ja mõnikord komponeeribki lauluviise. Omab ka riskantset õpilaskonna kassapidaja kohta ja töötab pärast iga suuremat sissetulekut põgeneda Ameerikasse, muidugi koos kassaga. Seni aga pole sensatsioonihimuliste pahameeleks veel ühegi kriminaalse teoga hakkama saanud. Ka kunstijumal on teda õnnistanud ja nii mainis ta kord kaugema ja kõrgema unistusena riigi kunsttööstuskooli. Pealelõunail Granny külastab Tartu viit kino ja ülikooli raamatukogu. Viimasest kannab ta ilukirjanduslikkude teoste ja muusikaliteratuuri kõrval koju ka Nietzsche ning muid selliseid suurus. Edasi on teda näha peaaegu igal jalgpallivõistlusel, sest et saatus teda priipiletitega on õnnestanud. Talvel

kolistab ka suuskadega ringi. Kõigepealt aga õpib kõik ära, mis õppida annab, sest egas muidu ole igal kevadel kindel cum laude. On kauniste juurdleja ja mõtleja inimene, kelle arvamisega aga vahel teiste omadega ei klapi. Tulevikust pajatab nii, et kui peaks jääma loogika eksami ajal ellu, siis tarvitab pärast kosumiseks kindlasti terve aasta ning alles siis vaatab ja otsustab, kas minna ülikooli keeli õppima või — sest et on praegu tšellovaimustuses — muusikakooli tšelloklassi.

Grete on elastseim kaaslane, peene ingliahäälega ja noorim võsuke kogu abituriientide peres. Peale selle suur tantsijanna, kes mõnikord, kui juhtub olema temperamentses tujus, kas üksinda ahju taga või keset koridori esitab mõne väga graatsilise pala. Klassis on ta kaunis vaikne ja oma isiklikku elu elav; torkab silma ainult seetõttu, et tal näib olevat haruldaselt suur lugupidamine kaasavara vastu. Seepärast käsitööde kuhi aina kerkib ja kerkib. Vahetevahel harrastab nii omaette juurdlemist iga-suguste keerukate probleemide kallal ning paneb vahel oma sageli raskepäraseid ja sügavaid mõtteid ka paberile. Paberile paneb ta aga ka kunstiteoseid, sest kuulub klassi eliitkunstnike perre. Ei tule aga järeldada, nagu oleks Grete mingi raskepärane olend, sest kuigi ta ise end peab tigidaks ja vihaseks „sipsaks“, tuleb teda siiski defineerida vastupidiselt. Gretekesel on tubli annus õrna- ja halastajahingelisust, ning ta kavatseb kindlasti astuda õdedekooli.

Kiki ja Elsa on endid peitnud Grete ja Granny selja taha ja aitavad seal teineteist hädas ja selles suures viletsuses, milles siin koolipingil tuleb võidelda. Kui Elsake kipub üleliiga rabelema, siis Kiki keelab teda emalikult, ja kui Kiki rabeleb, siis teeb seda kasvatustööd Elsa. Koos on nad istunud väikeste vaheaegadega kogu oma eluaja ja kodustegi residentside pooldest on nad elu-aegsed naabrid.

Kiki on sametsilmad, milliseid omada pole õnne ühelgi ta truul ega ebatruul kaasvõitlejal. Erilist, teistest kõrgemal seisvat positsiooni omab ka seetõttu, et on ainuke äravalitu, keda ühe „härraga“ tituleeritud õpetaja poolt eelmise aasta lubaduse põhjal kogu aasta lahkesti silmas peetakse.

M. Niilend.

E. Paltser.

Kiki võib ka vihane olla, sest tal on suured vihaalused, kellega peab verist sõda. Et see sõda on verine, tuleb järeldada sellest, et ainukeseks selles sõjas tarvitataavaks relvaks on nuga. Vaenlasteks aga on vurrud ja habemed. Isegi ajalookangelased saadetakse habemeajaja juurde, nii et Kiki raamatuis need auväärt härrad istuvad piltidel ilusasti raseeritult.

Kiki harrastab aga ka kaht tõsist ja kõrget kunsti ning need on klaverimäng ja joonistamine; eriti tuntakse teda „avaliku elu tegelaste“ portreede autorina.

Mõned isikud on küllalt jultunud nime-tama seda „kunstipärast“ inimest kahepaikseks; see tuleb puha sellest, kui ennelõunail ollakse truu Elsale, pealelõunail aga Atsile.

Mis puutub tulevikku, siis vist stud. rer. merc.!

Elsa on ühe rüütli sõnade järgi vaikne neiu, kes andumusega hoolitseb oma lillekeste eest. Viimane osa sellest lausest on kindlasti õige, sest romantilisil kevad- ja sügisõhtuil võib ikka Elsakest näha kaste-kannuga hõljumas oma südamekujuliste lille-

peenarde ümber Toomi veerul. Mis puutub aga vaikusse, siis see küsimus annab vaielda, sest kuigi tundide ajal Elsast pole suurt näha ega kuulda, satub ta vahel vägagi temperamentsesse meeleollu, nii et lähedalolijail oleks kasulik riietuda raudrüüsse ja toppida kõrvad vatti täis. Erilise tunde puhangu korral saab hakkama ka sellega, et laulab oma südameid vallutava bassihäälega klassile mõne šlaageri. Kuid nii-ütelda eraelus on mõnikord seesugune, et võib oma lärmakate asjaajamisega viia süütuidki hingi kurjale teele — teinekord aga esineb üpris väärikalt, tasakaalukalt ja isegi vaikselt.

Üks kuni kaks korda aastas Elsa muutub klassi aktiivsema elemendi vihaobjektiks, kuna ta kuidagimoodi ei taha osa võtta ühestki ekskursioonist; aga ega meie pool pikka viha peeta.

T. Rekk.

L. Kvell.

Tiina ja Laine on teineteist leidnud juba aastate eest ja olnud kogu selle pika aja jooksul teineteisele vankumatult truud, kuigi iseloomult ja harrastusilt on hoopis erinevad tüübid.

Tiina, ka Tintsuks nimetatud, armastab armidega noormehi, vurrusid, verd ning sõda, aga kui Dostojevski Raskolnikov lõi vanaeide kirvega surnuks, soovis minna klassist välja närve rahustama. Ajaloo lemmikangelaseks jääb siiski Stenka Rasin ja eelistatuimaks tegevuseks püssilaskmine ning rat-

sutamine. Tiina vene „orientatsiooni“ põhjustajaks on võib-olla ta põlvnemine Siberist, ühesõnaga Aasiast. Muidu aga on positiivne ja „Neetud talu“ tegelastega võrreldes täiesti vastupidine tüüp — suviti rühhib rõõmuga tööd teha isatalus. Muust rahvast tükike targem, nimelt keeleasjanduses, võib peale kirjakeele kõnelda veel kadedustärataval kombel mingit tartu-võru murrakut, mida ka koduses jutuaajamises harrastab.

Kuulub nendesinaste fanaatilisemate kontserdikülastajate perre ning on erilises vaimustuses meeskooride laulust. On veel suuresti huvitatud kirjandusest, kunstist ja igasugusest tantsust. Kõrge ja väärtusliku nimelisandina omab tehnikaringi juhataja tiitlit. On ka omast kohast haruldus, sest ei tasu oma igasuguseid maksukohustusi mitte ainult enam-vähem õigel ajal, vaid õiendab arved mõnikord koguni ette.

Lainet nimetatakse teatavil tingimusil „poola neegriks“, harilikult aga Emajõe ööbiukuks; kes tunnustatud lauljannana löõritab kui löoke ja tambib klaverit juurde. Harrastab ka helisevat naeru ning viimsepäeva pasuna kõnet. Tegeleb isegi pedagoogilisel alal, õpetades klassile uusi matemaatilisi meetodeid à la Hendrikson. Koolis on Laine üks ustavaimaid ja truimaid õppijaid; kriitiliste momentide lähenedes paneb kõik rattad käima.

Kui opositsioonihimuline klass aga mõne õpetajaga löõb suuremat ja intensiivsemat lahingut, siis Laineke vaatab seda asja naeratades pealt ning seletab siis pärast, et olevat ikka nalja saanud küll ja et see või teine olevat ütelnud vahvalt ja toredasti.

Enne Grete samasugust endale sobiva elukutse avastust oli Laine omapäraseima tulevikukavatsusega neiu, sest juba aastate eest võis ütelda igäühele, et temast saab ei midagi muud kui halastajaõde. Selle kõrval siirdub aga vist ka muusikakooli oma inglähäält arendama.

Elvi ja Leida. Nagu abielupaar vanal ajal: kui kord kokku on laulatatud, siis enam lahutada ei saa. Vahekord harilikul ajal kaunis leige, soojeneb aga üsna tugevasti, kui teisel on midagi head-paremat või mõne kaelamurdva ülesande lahendamise puhul. Muidu — väljaspool koolipinki — teineteisele äge truudusemurdmine. Viimasel ajal aga näitab sõpruse baromeeter uuesti tõusu.

E. Pöder.

L. Aru.

Elvi, see heasüdamlik inimene, on silmapaistev frisuuri alal. Tekliga „handsome“ vennaga on väga sõbralikus vahekorras, mis ilmneb ka arusaamatu rahva silme all, nii et mõni arvab... On pärinud sellelt kuulsalt vennalt suured vaimsed varad konspektide hunniku näol, kust jagab tarkusi heldel käel ka muule rahvale. Kui ta õppekavas esineks õppeainena koduhoid ja kodukaunistamine, oleks ta selles kindlasti klassi priimus. Peale muu innustunud karskustegelane, refereerib ja oponeerib. Kuulub truimate peoküllastajate ja muiduolengute austajate hulka, kuid selle kõrval vist klassi ainuke kinode ignoreerija. Muidu aga armastab loodust ja kõiki selle nähtusi, alates ja lõpetades lilledega, mille keskel tunneb end olevat paradiisis.

Tulevik on Elvile eneselegi veel hiigelsuur küsimusmärk — ei oska midagi peale hakata. Võib-olla läheb kohe ülikooli õppima rohuteadust, vast teeb seda alles pärast aastast puhkust. Kuid on ka võimalik, et näeme teda mõnes majapidamiskoolis, näiteks Kehtnas.

Preili Leida Aru kehasse on härra Demosthenese kõnevaim edasi läinud, nii et tast on saanud suur deklamaator. Peale selle on ta korralik, hoolikas ja kohusetruu õpilane, kes nii mõnigi kord haigenagi ilmub kooli ja õhtupoole jooksul tarviduse korral kõik võimalikud kohad ja instantsid läbi käib, aga tööd naljalt ei jäta tegemata. Koolis rõõmstab oma lähemat naabrust kodust Koogijõe kaldalt aeg-ajalt ilmuvate pakkide maiustusliku sisuosa jagamisega. On päris vaikne hing ja tunneb oma seltskondlikud tarvidused olevat rahuldatud, kui talle halastaja kaasrahva poolt võimaldatakse nende jutuajamisi pealt kuulata. Ja neid võimalusi tal juba on — tagapool istuvaile inimestele on Leida lõbustuste eest hoolitsemine nähtavasti väga südamelähedane.

Leida on ka omajagu graatsiliste kalduvustega, harrastab nimelt igal võimalikul juhul imesügavate reveransside tegemist. Kunstivaimu on ta ka täis ja üldse nii-ütelda dekoratiivsete kalduvustega.

Pärast kooli lõpetamist jääb aastaks koju ja siis mõtleb endale ise hakata leiba teenima. Kuid ega Pallasessegi siirdumise idee ole veel maha maetud.

E. Lepp.

Z. Rasskasov.

Ets ja Rassi elavad üksmeelses armastuses viimse pingi vastu. Vahekord on jumalik, söök ühine, koostöö suurepärane. Vahel lendavad küll juuksetutid ja lehvivad rusikad,

kuid see kõik tuleb ikkagi suurest armastusest teineteise vastu. Imekombel pole kõrge- ma kolleegiumi liikmed, kes kuidagi ei taha nõustuda noorsoo omavaheliste asjaajamiste ja viimsest pingist kostva mõminaga, oma ähvardusi siiski mitte teostanud ja naabreid lahutanud. Veel kaks suurt ühist omadust on neil naabreil: kumbki end kodus õppimisega ei soovi vaevata, saab läbi selletagi! Teiseks on mõlemad hirmus agarad õigusenõudjad.

Ets — meie klassi fuuria (klassivanema poolt lahkesti nõnda nimetatud). Hüppab, kargab, lärmab, tantsib sõjatantsu ja „teeb“ ooperit. Evib üldse armastust laulukunsti vastu, nii et mõne tunni jooksul laulab naabrinnaega vaikselt viisil läbi kogu lauliku. Naabriga on ta hingesugulane leigete inimeste ja üldse leiguse vihkamise. Innukas üksmeele ning kõiksuguste ettevõtete propageerija. Ets vihkab igasuguseid varandusi, sellest siis ta haruldaselt helde hingelaad: jagab sagedasti kaasvõitlejate vahel šokolaaditahvli või apelsini (selle jagamine 31-ks tükiks on pealekauba kaunis suur kunst) ning naabrinnaele teeb iga päev kingitusi ürgaegsete postkaartide, lõngatuttide, mürkroheline või hele-roosa kirjabaperi, õmblusnõelte jne. näol. Kodust ei leia Etsi peaaegu iialgi, sest igasuguseid õiendusi on niivõrd palju, et Treffneri tänava poole saab samme seada vaid siis, kui kõht on tühi või silmakedes kipuvad kinni. Peale kõige on täis spordivaimu, juhatab spordiringi ja on võrkpalli naiskonna kapten. Varsti võib Etsi näha värvimütsikandjana. Muret teeb ainult see, et ülikoolis ei saa enam endiselt õppida kehakasvatust. Seepärast tuleb vist kanda tiitlit stud. rer. merc., sest misjaoks ollakse siis ühenduses äridega!

Rassi ei lase tundi oma vaimukate vahele- hüüetega igavaks minna. Vaikust armastavate õpetajate valulaps, mispärast omab vahete- vahel eesõigustatud, õpetajaga üheväärset istekohta. Kui elutüdimus peale tuleb, kasu- tab õppetunnid magamiseks, tarvitab seejuu-

res üksvahe koguni patja. Muidu aga tahab, et magamine maa pealt kaotataks. On tunnus- tatud kirjaneitsi ja igasuguste asjade juriidi- lise külje eest hoolitseja. Selle kõrval täis ärivaimu, elumottoks: Mis sa mulle selle eest annad? Sõpradena Rassi eelistab nii umbes pool pead lühemaid junkruid. Ter- mini „sõbrad“ selgitamiseks olgu üteldud, et mõnda neist Rassi on näinud ainult kinolinal või kontserdipoodiumil. On viimsest kui ühest asjast huvitatud inimene. Õhtupooli- kuil võib teda näha näiteks teatris, kontser- dil, kinos, kunstinäitusel, linna raamatuko- gus, koolis näidendiproovil või võrkpallitun- nis ja, eriti käesoleval aastal, ka pidudel, kuigi ei kuulu tantsulõvide kilda. Aga kui on kodus, siis harib oma vaimu igasorti kirjan- duse lugemisega ning unistab seesugusest elust, kus ei tuleks teha midagi muud kui suvel istuda jalgrattal ja talvel seista suuska- del. Lõppeks on veel „Karuohaka“ hingeks, võörkeeltingi juhatajaks ja õpilaskirjanduse levitajaks. Tulevik on ikka veel lahtine, aga hea advokaat saaks küll! Uusimaks unistus- objektiks on aga politseikool, kuna ülikoo- oleks vaid hädaabinõu.

A. Uusen.

E. Tomson.

Aino ja Elleniga algab klassi valgustatud ehk aknapoolne rida. Ja üks nende peale tule peale päikesevalguse ka ohtralt seda kõrgeks- kiidetud vaimset valgust, sest õpetaja on siin- samas, ja mis siis muud üle jääb, kui kuula ning pane tallele!

Ainol on suured teened klassi ees, on ta ju mõnes suhtes klassi päästearmee ja -ingel. Jalakatete poolest on ta aga põline talupoeg — säärsaapakandja. Väljaspool kooli truu kinokülastaja, kes harrastab eriti põnevaid filme ja kelle suurlemmikuks on Douglas Fairbanks senior. Koolis aga käib ringi vaese kannataja näoga ja pühendab vahetunnid kodus tehtud töö viimistlemiseks, kuna suur osa klassist noil päästeaegadel harilikult näeb raamatuid esimest korda. Kuid ega see iga kord ole nii, vahel kuuldu ka Aino suust sõnu: „Kes „räägib“ füüsiat, ma pole näinudki?“ ja „Kellel on matet?“ Nii et igapidi keskelt-läbi-inimene ehk „kuldne kesktee“. Midagi ei tee liiga palju, midagi ka liiga vähe. Ja nii on läbisaamine kõigiga ning eriti kõigega üpris kena.

Kui saab kätte kõigi poolt ihaldatud vabaduse, siirdub Aino ülikooli. Küllap vist arstiteaduskonda, kuigi ise ei tunne ennast just arstialale kutsutud olevat.

Ellen ilmus meie maile alles möödunud aastal Rakvere poolt kandist. Ja Rakvere on jäänud talle tänapäevani südamelähedaseks; kui mahti saab, teeb otsekohe külaskäigu sealsetele kodanikkudele. Koolis Ellen näitab haruldast rahulikkust ja suurt korralikkust, millistele õilsatele omadustele seltsivad õppimisest lugupidamine ja soliidne esinemine igal pool ning igaihe ees. Mis puutub vaba aja kasutamisse, siis võib temagi kohta ütelda: ei tee midagi liiga palju ega midagi liiga vähe. Kuigi vahepeal oli kuulda „elulisemaid“ hääli, kuulub Ellen siiski vist nendesinaste haridusejännuliste hulka, keda ei rahulda üheteistkümne „piinaasta“ jooksul saavutatud tarkused, vaid kes siirduvad ülikooli täiendama haridust. Ja seda siis juba arstiteaduskonna rohuteaduse osakonnas, nagu suuremgi osa meie lõpetajast rahvast.

Aknapoolse rea teise pingi kodanikud Elts ja Siff magavad harilikult vaikes rahu, ja kui ühe poolt kuuldu midagi niisugust, mis võiks olla umbes norskamine, siis tõukab teine

ta üle pingi ääre. Pärast lühikest ja intensiivset võitlust kerkib rahulipp tavaliselt väiksema ja tülitekitava naaberneiu poolt. Ühine söömaaeg ja südamlük koostöö näitavad hingelist sugulust ja seetõttu on naabritel üldiselt päris hea elada.

E. Lukk.

S. Tulina.

Elts on publiku lemmik — priimabale riin. Hoolitseb seepärast jõudumööda kaastantsukunsti järele janunevate tarvete rahuldamise eest ja annab igal võimalikul juhul tantsuetendusi, tarvitades seejuures igasuguseid mõeldavaid väljendusviise. Eriti suure populaarsuse on võitnud need tantsud, milles Ella imiteerib teisi tantsijaid. Lõbu on siis laialt.

Üldse on Elts igapidi kärsitu iseloomuga, ka tundide ajal (s. t. siis, kui tal pole parajasti teha midagi tähtsat või kui ta pole sunnitud tukkuma). Ella armastab kosmograafiat ja üldse taevast ning kõiki taevasi asju, kaasa arvatud lennukid ja lendurid. On väga andekas, sest oskab pikalt ja laialt rääkida mittemillestki, kusjuures talle enesele ta kõne teema jääb sageli tumedaks ning tundmatuks. Laulukunsti harrastajana on Eltsu lemmiklauludeks „Jetzt will ich singio auf der Strassio“ ja „Have you seen the Carioa?“ Järelikult kõva võõrkeellane eraelus, seevastu ametlikus elus lööb just võõrkeeltega kõvema lauludega.

Kui koolist pääseb, siis tahab ja püüab sest hirmsast asutusest ja õppimisest pääseda

võimalikult kaugele — välismaale. Eestisse jäämise korral aga töötab avada lasteaiat. Võib aga arvata, et ei sünni seda ega teist, vaid... noh, eks näeme.

Siff on oma naaberneiu sõnade järgi külm põhjamaine iludus, kes eelistab muumaaalasi. On erilise ja omapärase stiiliga heegeldamismaania, kuigi ennem oli Courts-Mahleri ja tänapäevaromaanide lugemise maania. Klassi opositsioonivaimu kandvamaid kujusid. Seejuures aga nähtavasti usklik inimene, sest kuigi on hommikuti hirmus unine ning ei saa kuidagi voodist välja, ei raatsi ta siiski hommikupalvest loobuda, vaid jõuab ikka poole peal kohale. On peale Lilli ainuke klassis, kes käesoleval kevadel on võtnud enda peale leeriskäimise raske kohustuse. Kõigest hoolimata siiski ebausust haaratud; kui jookseb kass üle tee, ei jäta Siff kunagi kolm korda sülitamata; kui juhtub korstnapühkijale vastu tulema, tunneb pidurdamatut tarvidust nõõbi röövimiseks ning teeb muidki mustkunsti vigureid. Talvel võime teda näha demonstree-rimas oma võimeid Valgeveskimäel või vahel ka botaanikaaiat jääs, soojal ajastul aga ujula pool kandis. Ülikoolis kavatseb Siff end vae- vata arstiteadusega, et pärast pidada oma ristima, hambaarsti ametit ja võida täita oma lahked lubadused oma kooliõdede hammaste tasuta plombeerimise suhtes.

Villu ja Geniauh on kõrgema võimu poolt paigutatud valguse-avauste kõrvale, kuldse päikese hoolde. Seepärast Villuke mõnikord kipubki magama. Ärkvel olles on aga ütlematu temperamentne ja kratsib heegelnõelaga lauda, nii et tekib suur krõbin, mistõttu naabrite vahel on kohe perekonna- draama. Muidu pole vahekorral midagi viga, sest kui Preo oma sasitud juuksed jälle on kamminud ja lahkesti naaberneiu mõnd südamekangelast katsub maalida, on rahu jalamaid majas. Kõigist suurist erinevusist hoolimata omavad nad ka mõningaid ühiseid vaa- teid ja tundeid. Kui näiteks Villul on saia, siis Preol on kohe suur isu.

Villu on kapitalist ja puhastverd „pursui“. Nimelt omab isiklikku popsikohta maal keset õitsvaid lilli. Eks see mõisnikukutse ole siis temasse istutanud maaelu pooldava vaimu, mille käsualusena ta igal võimalikul juhul putkab linnast — sugulaskond Võrtsjärve kal-

T. Paevere.

V. Puhkason.

dal ootab. Linnas aga külastab „onu Pottsepa söögipoodi“, uurib kinorõdude arhitektuuri ja käib mammonaga nii ümber, et mõni kokku- hoidlikum lihtsalt haletseb vaest raha. Villu on kangesti kohusetruu ja vajaduse korral vaikiv hauani. Seda pole veel eluilmas juh- tunud, et ta oleks jätnud midagi tegemata, mis on lubanud teha, olgu see siis ükspuha kui riskantne lubamine. „Karuohakal“ tuleb teda mälestada suure tänutundega, sest temap see on, kes ennastohverdavalt on pidanud loenguid Tartu ärimeestele ja hankinud kõige enam kuulutusi. Tulevikuunistuseks oli Villul aastaid jõuluvanaks hakkamine, kuid nüüd näib, et ega pole muud kui marss üli- kooli. Aga seda ainult juhul, kui politseikool ei arva hääks teda oma kasvandikuna näha.

Geniauh ehk Preo... Vana tõde — hääs lapsel mitu nime. Ja hää laps on Geniauh ikka olnud; õppimises ega milleski muus ei jäta midagi soovida, kuigi hiljuti kõrgemad võimud äkki avastasid, et ta peaks muutuma rohkem musterõpilaseks, ning siis ka selleks kõik rattad käima panid, kuid kasvatasid seega ainult klassi opositsioonivaimu ning tõmbasid

Geniauhi kindlal kombel suurimate opositsioonlaste kilda. Preo on klassi karikaturist, kes „valgustatud seisukorras“ saab hakama väärt kunstiteostega. Eks ta olegi igapidi kunstnikuline, teised peavad teda Beethoveni teisikuks. Kuid vahel on väga proosaline, näiteks kui asus teostama reformi oma perekonnanime kallal, siis soovis vägisi ka eesnime eestistada, nimelt Kröödaks. Kahjuks jäi see soov aga ainult sooviks. Geniauh on vaimustatud huumorit omavaist inimesist ja „sisse võetud“ „trikitegijaist“. Koduse residentsi asukohaks on valinud vaikse kena kohakese seal, kus pole ei maa ega linn ning kus võib segamatult laulda lööklaulu: *My heart is in Heipsalu*: Koolis ei taha aga laulutundides suudki avada.

Tulev aasta kuulub üliõpilastööle. Algul räägiti kunstiajaloo, kuid siis... *mene, mene, tekel*... Ning nii tõsteti ausse inglise keel.

L. Roo.

Villu ja Geniauhi selja taga asub Laani, kes saabus meie sekka ainult mõni kuu tagasi, sest haige jala tõttu oli sunnitud koolist aasta puuduma. Seepärsat omab õigust tarvitada puruüksi tervet pinki. Oma teadmisilt, mis seisavad ülalpool klassi nivood, Laani hõljub kõrgemates sfäärides. Tundides istub kaunis vaikse inimesena, kes tarviduse korral aga ei keeldu abi andmast „tumedamatele tüüpidele“. Kui satub mõne kaaslasega erajutuajamisse, siis laseb sädelda oma suurepärasel huumoril,

mis ka kõige traagisema asja kohta mõistab leida midagi vaimukalt lõbusat. Pooldab inglaslikku lastekasvatust, mida tuleb järel-dada sellest, et ei usalda kunagi tulla kooli ega lahkuda koolist üksi, vaid teeb seda ikka mõne kaitsevaimu saatel. Oma tulevikust Laani ei oska ütelda midagi muud kui ainult seda, et uue maailmasõja puhul saaks tast kindlasti halastajaõde.

T. Kuusik.

A. Puijat

Tammi ja Asta on jälle elupõlised koostujad, kuigi vahel on tulnud selle positsiooni säilitamiseks lüüa kõvu lahinguid õpetajatega, kellele nende igakülgne truu sõprus nähtavasti kuidagimoodi ei sümptiseeri.

Tammi pidavat olema klassi suurim daam. Püüabki siis käituda vastavalt, olles kaunis väarikas kodanik ja eelistades nn. kõrgemat seltskonda. Koolis tuntud näitlejana (jumalapärast mitte näitlejannana, sest senini on tal tulnud etendada ainult isandaid) peab näiteringi juhataja ametit. Elab lause järgi: lõpp hää, kõik hää. Sellepärast säästab energiat ja ei näe õppimisega erilist vaeva, enne kui mõne kooli lõpetamine läheneb, olgu see siis algkool või gümnaasium. Siis korraldab asjad nii, et võimaldab endale taskusse pista tunnistus, millel pole ühtki hinnet alla nelja. Nii on käesolevalgi aastal muutunud tundides väga tähelepanelikuks ja aktiivseks, vahel noomib Astatki, kui see juhtub ütlema mõne ülearuse sõna, aga teinekord unustab

iseenese ja ajab isegi kesk pühalikemat õppimist pikad jutud maha.

Tulevikus võib Tammit defineerida kui akadeemilise haridusega rohu- või keeleteadlast.

Asta lõikab loorbereid tundides flegmaatiliselt rahus üteldud vahemärkustega, mis alati niivõrd tabavad, et ei unune aastategi jooksul. Üldse laseb oma toredal huumoril sädelda igal võimalikul juhul; nii näiteks klassitöök matemaatikat harjutades seadis endale õpetaja eeskujul kokku kõige keerulisema sõnastusega ülesanded, milles tegeldakse näiteks paraboolidega, mis tekivad ta südamekloppi-misel siis, kui mõni kardetud õpetaja ootamatult näitab oma nägu. Muide, Astale on saanud omaseks üks lause, millega ta iga päev teisi järjekordselt üllatab ja mis kõlab nii: „Jumaluke, eile läks mul, näed, palituvooder katki“. Tuleks veel mainida, et on üks klassi suuremaid „kunstivaimed“.

Koolis on seni läbi ajanud nii, et pärast kaheksakuulist puhkust võtab end kokku, õpib ära kõik ained ja ajab asjad joonde. Ning nüüd deklareerib, et kui pääseb kevadel koolist terve nahaga, siis kingib klassile pehme mööbli. Elame — näeme!

Sale ja Valve elavad suures rahus. Sale kui aktiivsema hingelaadiga ja iseloomuga isiksus teeb vahel ränka tööd oma truu naabri kaitsemiseks sel ajal, kui see vaikselt naeratades või pahaselt mossitades oma südameasjadega üksi viibib.

Sale nimi vastab kujule. Võimlemisreas asub ta kõige kaugemal kõige lühemast kaaslasest, klassis kõige kaugemal kõige esimesest pingist. Tunnis istub vahel vaiksel viisil ja ei lase ennast segada oma töös ja toimetustes, kuid kui mässuvaim peale tuleb, teeb „hiiglama lamenti“ ja võitleb enese kas või nahast välja, kuid õiguse peab saama. Ta vaikkeid silmapilke katkestavad vahetevahel suurimas rahus ja kõva häälega väljendatud mõtteterad, vaimusälvutused ja arutlused nendesinaste

maailma-asjade kohta. Huumorist ja eluvaimust lugu pidavad kaaslased on Sale kohta nii mõnigi kord pidanud ütleva: vahva hing. Eriti huvitatud on Sale elulistest ja praktilistest küsimustest; nii näitab ka kõige suuremat aktiivsust üles kodanikuõpetuse tunnis, kus peab referaate ja korjab ajalehtedest väljalõikeid põnevamate poliitiliste päevasündmuste kohta. Tulevikus töötab minna maale peremeheks (mitte perenaiseks).

S. Vellner.

Valve, see loomulikkude lakkidega viimase pingi elanik on muidu väga rahulik, ent kui midagi põnevat juhtub, löövad silmad kohe särama. Harilikult elab vaikides nii omaette ja ei sega ennast suurt teiste asjadesse, võtab aga õpetajatega erajutuajamisele sattudes vägagi kategoorilise ja sõjaka tooni. Klassist ja selle asjadest suurt ei huvitu ning ühelgi seltskondlikul olengul oma nägu ei näita. Kuid vahel juhtub seda, et Valve käitub kangesti salapäraselt ja jätab seetõttu teistele enesest üpris mõistatuslikud muljed. Ühe eseme tõttu on Valve klassis muutunud väga populaarseks, seesinane ese on ta tohtu suur kassikujuline kumm või õieti kummikujuline kass, mis põlvneb Inglismaalt, kust Valve õde ta Tartusse importis.

Kuna Valve on endassesüvenenud isiksus ja ei armasta enesest rääkida, siis on ta tulevikukavatsused kõigile tundmatud.

R. & Co.

Neist, keda on viisteist.

Väkseim klass nii ruumilt kui koosseisult, seesugune on V-m. Kuid elu selles on suurepärase. Kõigepealt klass ise jätab efektse mulje: lilled, lilled ja veel kord lilled. Ruum seetõttu armas, kodune, mugav. Klassi väikeses peres valitseb rahu ja üksmeel. Muidugi on palju ka mõtete lahkuminekuid, kuid klassivanema südil nõudel lepivad tülitsejad varsti ning elu läheb edasi veel paremini kui enne. Ka õpetajatega on läbisaamine olnud hea.

Missugused oleme üksikult, seda näeme allpool.

A. Kärtmann.

S. Mäesepp.

Aadi elab niimoodi, et temast ei oleks palju juttu. Omab suurepäraselt „heledat jaalt“, millega laulab ja loeb üle klassi kõige paremini. Ei oska enesele ette kujutada hommikut ilma Aadi „jaaleta“, mis pajatab ilusalt ja sügavakõnaliselt: „Issand õnnistagu meid ja hoidku meid...“ Kuna Aadi on meie alaline piibilugeja, ehk ühesõnaga lugija, siis on tekkinud arvamusi, et Aadi tahab pagandlust meie klassist välja ajada. Kus iganes klassis midagi on lugeda, siis „kõikide silmad vaatavad su peale, oh Aadi“. Ta ise on selle paratamatusega nii harjunud, et kui õpetaja küsib: „Noh, kes siis loeb?“, liigutab Aadike end pingis ja ajab enda poolpüsti, ning kuigi rahulolematu näoga, läheb siiski ja loeb jälle, nagu alati.

Silvi on keskmist kasvu tõmmu tütarlaps, tähtsaim isiksus meie klassis nii ametilt kui õppimiselt; teab isegi seda, kus asub heelium... Tunneb end viisakalt kodusena nii koolis kui tantsupõrandal. Silvi on eluaegne pedagoogide lemmik, kelle kuju püsib kõikide silmis kui kätt püsti hoidev geenius. Tema teravameelsed vastused on mitu korda päästnud klassi au. Elusihiks on endale ikka ja ikka tarkust juurde ammutada, kuid sealjuures ei ole kitsi selle vara jagamisega hädalistele. Kavatses siirduda ülikooli ning hakata õppima mürgisegamist. Niisiis sügisel liigub kindlasti musta nokasiga, pärastpoole aga jalutab auväärsest kirju korporatsioonitekliga.

Hilda on tütarlaps, kelle juures on üks suurepärase omadus hästi arenenud, nimelt huumoriküllasus. Sellega on Hilda teinud nii mõnegi raske ja kannatusrikka minuti klassile kergemaks, sest ta leiab igal juhul öelda midagi seesugust, et tahes või tahtmata puhked naerma. Et ta on maa päritoluga

H. Nukk.

A. Rasva.

ning „kuraasikas“ tütarlaps, kes ei kohku tagasi isegi rusikalahingust, kui seda tuleb tarvis (jõudu on tal mitme eest!), siis oskab ta toredaid simmanilaule, kuid simmanil ise ei käi, kuuleb neid laule niisama kõrvalt. Peale kõige on Hilda otse õilsalt helde. Tihti saadab Tamaara poodi vahvlite järele, mis on

nende mõlemate nõrkuseks, ning siis jagatakse maiustised kristlikult kahe vahel.

Aino on vaikne tumedasilmaline tütarlaps, pikk kui osi ning seesugune, kellest palju ei oska öelda. Vahest niipalju, et tema lähedal istuvatel tütarlastel ka kõige igavamal tunnil ei hakka igav. Sageli haavub Aino, kui talle öeldakse, et ta on „petšooralane“, ning väidab, et ta polevt Petsjerit üldse näinudki, mis muidugi pole kuigi usutav. Ta on „vüürer“ meie nelikus, kelle lipukirjaks on „Ühendus teeb tugevaks“ ning kes harastavad selle lipukirja järgi „elamist“. Aino on Meidaga „hingeliselt sugulane“, kuna temagi oma häält tihtipeale raha nõudmises tõstab, ning vahest juhtub sedagi, et nad omavahel riidu lähevad, kellele vaene patune oma võla ennem peab maksma. Üldiselt omab Aino vist head iseloomu, sest evib sõpra algkooli esimesest klassist alates. On Hildale heaks sõbraks, kui viimasel juhtub olema rahanappus, samuti Hilda temale, kui juhtub vastupidiselt. Tulevikukavatsusi teada ei ole, aga arvatavasti läheb Kehtnasse, kindlasti vist mitte ülikooli.

H. Koppel.

M. Kallas.

Helju liigub seltskonna kõrgemates sfäärides ning tal on suur poolehoid võorkeelte ja tudengirahva vastu. Tema on ainuke, kelle tähtsamate eluliste sündmuste puhul meie klassi ehivad temale saadetud lilled. Iseenesest on Helju vaikne, tasase

häälega, kes võlub isegi tütarlapsi, noormeestest rääkimata. Pearõhu paneb Helju oma juustele ning riietusele, ning sünnipäevaks võiks talle ainult ühte soovida — enam tempot! Ta leiab, et tal polevat sugugi tarvis ülikooli minna. Kui aga klass niiväga soovib, siis võib ta ju hakata õppima agronoomiat, kuid mitte värvimütsiga.

Meida on klassis ainuke tütarlaps loomulikkude kiharatega. Tema suureks õnnetuseks on, et kannatab sagedaste küsimiste all, eriti ajaloos. Klassi jutlemisel ühe pedagoogiga jõuti ühisele lõppotsusele, et Meida on „prickliest girl“ me klassis. Kaasõpilastele on ta lausa nuhtluseks, sest kui Meida tõstab häält, siis võib kindel olla, et vähemalt üks sõna ta jutust põletatakse ajju, nimelt r a h a. Sest tema on meie kassahoidja, järelikult ka võlasummade kasseerija. Tema kodusest elust pole meil kuigi palju teada, sest et ta end iga päev koolist koju ja kodust kooli laseb raudruunal transportida, ning võrdlemisi kaugele. Niipalju on siiski teada, et ta kodus on tuntud suure sportlasena. Kevadisel spordipeol Tallinnas võib teda kindlasti kohata.

Nelli on meie klassi „murumuna“ ja väga virk, sest kuigi ta residents asub koolist võrdlemisi kaugel, on ta siiski hommikul esimesena kohal ning ootab kannatamatult teisi, et siis lahendatud ülesandeid kontrollida ja oma oskusi veidi revideerida. Sageli võib teda kuulda nurisemas, et kaasõpilased tulevad väga hilja kooli, tal olevat üksinda igav ning ei saavat ka midagi teha. Peale kooli lõpetamist kavatseb asuda elama maale, oma sünnikohta, et saada korralikuks perenaiseks, eeskujuks teistele kauges metsanurgas.

Laine on meile tuntud geeniusena deklamatsiooni alal. Ka on ta meile täpseks ajanäitajaks, sest tema ilmumisel hommikuti klassi heliseb ka kohe koolikell. Sellest siis tulebki, et kui Laine ütleb „tere hommikust“, siis mõni kaasõpilane südantlõhestavalt hüüab: „Oh sa heldeke, kus on mu vihik, kell

juba „läheb“, näe Laine tuli.“ „Seigelda“ armastab Laine väljaspool Tartut, sest sageli on teda laupäeva-õhtuti näha kas suuskadel liuglemas või võimaluse korral rongiga sõitmas Elva või Tabivere poole, kus ta veedab arvatavasti väga lõbusa nädalalõpu. Kui es-

N. Mägi.

L. Sinijärvi.

maspäeval temalt küsida, et „Laine, kuidas sul pühapäev ka läks,“ siis ta vaid naeratab salapäraselt ja lööb käega. Ega maksa loota, et hakkab seletama, oma saladused avaldab vaid pinginaaber Nellile; pinginaabrile osutubki heaks seltsimeheks, teiste kaasõpilaste suhtes seda ei saa ütelda.

V. Ummik.

Valli on põline Elva kodanik. Kuigi ta alles hiljuti tuli meie kooli, tunneb ta end siin suurepäraselt ning on päris armsaks saanud kaasõpilaste keskel. Tema on meie klassi ainuke prantslane, ning tihti tuleb meil teda kadestada, kui ta tuleb rõõmsalt

hüpeldes klassi ning kiitleb, et läheb ära koju, kuna meil tulemas veel inglise keele tund. Valli lemmiktegevuseks on tants, puhast, ilus plastika, ning et peale kooli aremine oleks jõudsam, harjutab end juba praegu võimaluste piirides. Peale selle on Valli hoolas käsitöötajana. Punaseid, kollaseid ja siniseid jumpereid on Vallil valminud talve jooksul pool tosinat.

Tanja ei ole eesti päritoluga, kuid loeb end kaljukindlalt eestlaseks. Kena, sale blondiin, meie „blond ööbik“, nagu teda sageli nimetame. Ta mõjuv hääl kostab üle kooli, olgu ta siis tavalises sõneluses mõne kooliõega või (vahel harva!) lahkes jutlemi-

T. Kymenthal.

N. Väär.

ses sõbrataridega. On teravameelne ja tark, teadmisis aga toetub mugavasti meie klassi tugevaimale kaasõppijale Martale ning oma paksule mustakaanelisele kladele. Tanja on asjatundja salongtantsude alal, sest omab suurt tutvuskonda „Vanemuise“ personaali keskel. Aga kes teab, vahest lähebki tulevikus „Vanemuise“ lavale, kui mitte sel kevadel ei saa mõisaprouaks.

Nora on mustajuukseline, pruunisilmlane diplomaat, kes näib elavat põhimõttel: „Ära ise mölla, las teised rassivad!“ Tema on meie klassi kapellmeister, pole ühtki laulu, mida Nora ei oskaks kas laulda või klaveril mängida. Teda pole kunagi näha lokitud juustega, vist on ta põhimõtteliselt ondoleeri-

mise vastu, sest loodus on ta isegi küllalt kenaks loonud. Õppimises on Nora eriti hoolas viimases klassis. Vist on kooliõhkkond muutunud liiga väljakannatamatuks, et Nora arvab tarvilikuks sellest kiiremas korras pääseda. Kui tegemist on pallimänguga, siis Nora tunneb end täiesti kodus. Ta on kõvaks vastaseks Froomile ning enamasti ongi neid näha teine teispool võiku. Samuti kui Froomi, on Nora oma mängijaskonna hing.

L. Prost.

T. Kartetšnikoff.

Leida on koolis majapidamisringi juhataja, eraelus aga harrastab ajaviiteks „südamevallutamist“. Ka vanemad daamid ja ilusad koerad võivad tema silmis armu leida ning kuuluda tema ohvrite hulka. Ta on tugev pähhel algebras, kuigi varustatud tugevasti „vanamehe“ tarkusega, kuid ega sest midagi, kui aga tunnis oskab vastata. Mõned kinnitavad, et Leida olevat ilus tüdruk, eriti oma silmade poolest. Kuid ega keegi meist kade ole, et Leida on väga populaarne. Kinnitab, et ülikooli ei lähe. Arvatavasti saab tast siis ühe meie kooliõe sugulane, sest perenaise-kohustest tal ikkagi aimu on.

T a m a a r a on pooliti venelanna, omab ka vene ees- ning perekonnanime, mida ei laskvat miski hinna eest eestistada. Oma südamesaladusi on ta valmis kõigile avaldama, kahjulks ainult vene keeles. Klassis on ta alati lõbus ning naerva näoga. Ta on ainuke, kes omab suurt fantaasiat ning oskab „ele-

vandist“ teha „sääse“, harva ka vastupidi. Tihti kõnnib kaasõpilaste seas ringi ning selektab rõõmsalt, et on kaks mõistet — kohusetunne ning sõnapidamine, mis temale on täiesti tumedad maailmad. Elu oleks tema arvates suurepärane, kui saaks neid mõisteid vältida. Tema on tütarlaps ideaalidega, kelle nõrkuseks „kuritahtlikud“ inimesed loevad vähest hoolt, kuid kavatseb siiski kooli lõpetada ning ülikooli minna. Peale selle on ta läbi ja läbi optimist. Isegi kõige kriitilisel mail momentidel lööb ta käega ja ütleb: „Mis seal siis ikka on, küll käib.“

Froomi ühes Leidaga on põlised „Estika“ kodanikud, s. t. nad on kooliteed Viljandi tänava poole rännanud üksteist pikka aastat. Froomi on sportliku saledusega pikk tütarlaps, soliitse ning tõise olekuga. Tema erialaks on sport selle sõna kõige ulatuslikumas mõttes. Marta truu pinginaabrina ja südamesõbrana tunneb otse piinavat igavust, kui Froomi juhtub puuduma. Seal tagalas sooritatakse kõiksugu lõbustusnumbreid ja jalustrabavaid kunsttükke: ennustatakse tulevikku, „trükitakse“, vahel sekka ka korrapäraselt tuubitakse. Pahast nägu Froomi kaasõpilastele kunagi ei tee.

F. Eichler.

M. Vardja

Marta on meie klassi au ja uhkus, sest ta pole ühtki päeva puudunud, samuti ka ainuke, kel pole klassipäevikus ühtki märkust. Ta on klassivanema abi ning käitub

täiesti oma ameti vääriliselt, ühesõnaga so-
liidselt. Temale sai see „õnn“ osaks, et sõi-
tis Tallinnasse võistluskirjutusele. Sealt saa-
budes aga oli muidu nii vaikses tütarlapses
märgata temperamendi muutust. Kuigi põh-
jus pole täiesti selge, on see siiski aimatav.
Vahetunnis võib Martat näha kõndimas,
kari tütarlapsi ümber, kes tema teadmiste va-
ral oma teadmisi püüavad täiendada ja talle
oma häda kaebavad. Üks palub, et „Marta

seleta, Marta loe“, teine jälle annab aru
omast tegevusest „rahva pööramise“ alalt,
sest Marta on „patust pöörajate president“,
see tähendab, et meil on au näha teda oma
karskusringi „Aita“ juhatuse eesotsas. Peale
kõige on Marta ka sõnapidamise ja kohuse-
tunde kehastus, sest mida ta lubab, seda ta ka
teeb, kõigest hoolimata.

K+M+K

Kui ma olin väiksekene.

Kevadpäike oli äratanud ellu kogu looduse,
linnud laulsid juba ammu, kuid tundus, nagu
pole kõik korras, puudus karjaste rõõmu-
kisa. Aga peagi saabus päev, millal lasti kari-
loomad vabadusse, ja sellele päevale järgnes
kuldne karjapõli. Et mu kodukülas kasuta-
sid üht ja sama karjamaad mitu talunikku ja
peale nende hulk ühelehmapidajaid, siis oli
ka karjaste koosseis õige kirju: tüdrukuid-
poisse kuni 15 eluaasta vanuseni, aga ka
paar eidekest.

Ah, polnud suuremat rõõmu mul maail-
mas, kui põgeneda öhtupoolikul karjatüdru-
kuga metsa. Jah, põgeneda salaja, nii et ema
ei näe, muidu kutsub ta tagasi vennakest kii-
gutama. Südant läbis valuhoo, kui kuulsin
end tagasi hüütavat. Nii tihtigi soovisin siis,
et mu vennake sureks, rõõvis ta ju oma ole-
masoluga minult nii palju õnne ja rõõmu...

Eriti huvitavaks ja sündmusterikkaks
kujunes karjaelu siis, kui ilmus mu naaber-
tallu üheksa-aastane tõmmuvereline karjapo-
isike Toomas. Toomas oli vaigse iseloomuga.
Teda ei huvitanud teiste laste mängud ega
vallatused. Alati istus ta kännu otsas ja luges
raamatuid ajaloo, loodusteaduse ja usuõpetuse
alalt, viimaselt küll vähem. Oleks ta lugenud
mõnda juturaamatut ilusate värviliste pilti-
dega, siis võib-olla oleksin minagi ta kõrvale
istunud pilte vaatama. Aga mind ei huvi-

tanud ta lektüür põrmugi, ja nii andusin valla-
tusile. Minule valmistas äärmiselt lõbu „raa-
matukoile“ vingerpussi mängida, muidugi suu-
remate tüdrukute ässitusel, olin ju omal alga-
tusel tegutsejaks liiga noor. Kõrvetasin ta
nägu ja käsi nõgestega, loopisin talle sipelgaid
kaela ja ajasin ta lehmad karjast kaugele,
isegi naabertalu vilja. Toomas istus aga ikka
kännul, süvenenud lugemisse. Juhul, kui tei-
sed poisikesed teatasid talle, et lehm on kadu-
nud või viljas, vastas ta alati kõige suurema
rahuga: „Küll see lehma üles otsib, kes ta
karjast ajas.“ Ja eks ma pidanudki öhtuks
Toomale lehmad kätte otsima ja koju ajama,
kuna tema ise kõndis karjale järele nagu mõni
prints. Siis naeris ta alati võidunaeru ütel-
des: „Vaadake, poisid, mul polegi tarvis karja
hoida, loomad hoivad mind!“ Selline mind
pilkav ja alandav naer tekitas minus viha, ja
peagi leidsin teisi abinõusid, millega sain teda
alandada. Hakkasin ta raamatuid näppama
ja neid peitma, isegi nende lõhkumisega sain
hakkama. See teguviis pani Tooma piripilli
lööma, aga kurjaks ei saanud ta mulle kunagi,
ka emale ei kõnelnud ta sõnakestki mu üle-
annetusist, kõndis ainult patukahetseja näoga
ringi.

Aastad möödusid vallatuse tähe all. Saa-
bus päev, millal pidin astuma Tooma ette pal-
vega, et ta õpetaks mulle lugemist, kirjuta-

mist ja arvutamist. Ma vist seisin vähemalt pool tundi enesega võideldes ta ukse taga ja kindlasti oleksin seal pisarsilmil veel kauem seisnud, kui ta ise poleks välja tulnud. Tõsine, nagu ikka, talutas ta mind sõbralikult tupp, kus algas mu õppimine. Nüüd elas ta oma võõrasemaga meie majas.

Otse igatsusega ootas, millal Toomas koolist koju jõuab, et siis temale õpitud tükke ette lugeda, hiljem tema jutustusi koolielust kuulata ja kabet, „ilmareisi“ ning isegi malet mängida. Viimane mäng oli aga raskem, ja nii ei hoolinud ma sellest mängust palju. Viitsin küll peaaegu kogu tema õppimisaja, kuid kunagi ei nurisenud ta selle üle, oli alati abivalmis.

Kiiresti möödus talv ja jõudis jälle rõõmurikas karjapõlv. Elu oli kõigiti endine, ainult too vallatu tüdruk puudus. Minus oli sündinud suur muudatus. Nüüd istusime tihti kahekesi kannul ja üsna sõbralikult. Toomas luges mulle jutte eestlaste võitlustest ja ennemuistseist jumalaist. Loodusloost ei saanud ma palju aru, kuid kuulasin siiski suure vai-

mustusega; karjatüdruk hüüdis nii mitugi korda: „Kärbes lendab kurku!“ See suvi oli palju huvitavam endisest ja seetõttu möödus väga kiiresti.

Nii jõudis peagi kätte päev, millal astusin, esimese klassi jaoks küllalt suurte teadmistega, kooli. Ka koolielus etendas Toomas endiselt juhtivat osa. Tema juhataste ja õpetuste all lõpetasin algkooli ja astusin gümnaasiumi oma teadmisi täiendama.

Sügisel minu lahkudes soovis ta mulle peaaegu isalikult edu ja õnne... Vanker veeres õueväravast maanteele. Nägin teda kurvalt mulle järele vaatamas, pilk suunatud kaugele. Veel üks käeviibe ja mu lapsepõlve rõõmudekangas oligi kärisenud...

Kui kevadel jälle koju jõudsin, ei näinud ma enam Toomast. Elutee oli ta kandnud kaugele lapsepõlve mängukohtadest ja endisest kaaslasist.

Lai maailm seisis ta ees avatuna, kutsudes, meelitades...

Mene.

Õpilasingide juhatus.

Esimeses reas: E. Lepp (spordiring), Z. Rasskasov (võõrkeelter.), A. Kurep (muusikar.). Teises reas: L. Prost (majapidamisr.), T. Kuusik (näiter.), A. Mathiesen (kirjandus-kunstir.). Kolmandas reas: M. Vardja (karskur.), T. Rekk (tehnikar.).

Ekskursioon kõverpeeglis.

Ekskursioonijumal pole praegusele V humanitaarklassile olnud kunagi armuline ja aasta 1936 ei erine selles suhtes palju eelmisist. Olgu sellest allpool pikemalt juttu. Ekskursioon ise teostus veebruaris, millal küll ei sadanud vihma, kuid poolikult oli arvestatud külma ja lund. Ent oli otsustatud, et sõidame Tallinna. Sõit oleks kergesti võinud ebaõnnestuda, sest üks „kurikalduvustega“ tütarlaps oleks peaaegu kaasa sõitnud. Viimisel sekundil saadi seda veel takistada. Jaamas toimus sukkade ülevaatus ja kolmveerand tundi enne rongi minekut võisid väljavalitud „kirstunaelad“ vagunisse valguda. Vagunis kurdeti matuse-meeleolu üle, sest klassi „pärl“ oli jäetud Tartu. Ikkagi söödi, mis süüa andis, ja lauldi, mis laulda andis, ning üle kõige kõlas Mari kolmehääleline laul.

Tapal saabusid mustlasepoisikesed ja laulsid serenaadi sentide eest. Üldiseks imestuseks leidsime end lõppeks Tallinnas. Asusime öökorterisse, kus meid lahkesti Treffneri gümnaasiumina ära tunti!... Siis mindi *up make'mata* lütseumi peole. Kui me juba ammu kodunurka olime tagasi jõudnud, tegi üks kergelt lugemismaterjali armastav ajakiri meile sellel peol käimise põhjuse teatavaks, mis meile seni sel kujul oli kahjuks täiesti tundmata, nii et me oma imetusobjektile üldist tähelepanu ei teadnud pöörata.

Järgmisel hommikul veendusime kunstihoone ukse taga, et näitus avatakse tund aega hiljem. Külmunud varvaste soojendamiseks külastasime kirikute ahjusid. Lõppeks pääsesime ka ungari näitusele. Pärast Toompea vaatlemist läksime „Estoniasse“ pealinna kõrgeimat kunsti nautima. Peale pooltunnilist asjatut neljanda rõdu otsimist leidsime, et kolmas ja neljas rõdu olid veel ehitamata, ja nii leppisime teisega. „Estonia“ riiehooldaja võttis meid vastu ülekeeva temperamendiga. Ta salgas oma ameti maha ja ei tahtnud näha

meie palituid. Ses Tallinnas on omapäraselt intelligentsi. Nii seletas meile keegi, kui kaunis oli Faust, kuid meie arvamistes jäi see endiselt Mefistoks. Mõned olid pealinna teatri särast nõnda meelitatud, et sinna jäid veel teisekski etenduseks. Kui teatrist väljusime, võeti meie juures ette rahvaloendus, mis andis üllatavaid tulemusi — neljandal ülelugemisel leiti, et neli õpilast on ülearu. Rõõmuga loobuti edasisest revideeringust ning mindi kohvikute stiilseid väliskülgi uurima.

Ets on isegi söögilauas revolutsioonilises meeleolus.

Kella 9 paiku anti välja käsklus magaminemiseks, kuid opositsioonivaim lehvib. Eelmise öö kogemuste põhjal otsiti kokku kõik, mis kandis rõiva nime ning üks otsis isegi oma külmanud varbale botikuid. Kustki akna alt kõlas kellegi pakasest pigistatud hää: „Puhu tuul ja tõuka voodit, aja ahju juurde mind!“ Tuult tõusis küll, aga puhus niisama ja asjatud olid kõik palvetamised tema poole.

Järgmisel hommikul läksime pärast karastavat teed Riigikohtusse. Ainuke koht, kus meid külmas Tallinnas soojalt vastu võeti. Siis läksime „Kavet“ otsima. Alustasime teekonda Vabadusplatsilt, käisime korra ümber „Estonia“ ja leidsime endid viimaks ka „Kave“ ees ning siis ka „Kave“ sees, kus

meile koguni suupistet anti. Et osa ekskursante jäi ärist ostma „vehvermentsi-kompvekke“, siis lagunes seltskond kaheks. Kumbki ekskursioonijuht katsus asjata koguda informatsiooni „Massoprodukti“ kohta. Voorimehed seletasid, ta asuvat Tartu maanteel, autojuhid olid veendunud, et teda võib leida Narva maanteel. Ja keegi piuksatas, et ta on „vist kindlasti“ Pärnu maanteel. Vastavalt neile lahkeile juhatusile pandigi toime läbiotsimine

ria-Palace'i“ imetlemine. Mitte filmi ei nautinud meie, oh ei, nii barbaarsed me pole. Me läksime ainult, et endile ülendavalt mõjuda lasta selle ehituse arhitektuurilist ilu. Varsti pärast seda võis üks neistsinaseist, kes kodus tervist parandas, näha ja kuulda, kuidas teised torisedes tagasi puhkuskohta saabusid.

Leige tee ajas kuuma vere keema ja ainukesest soojast voodist ainsa keskküttetoru kõrval ja riidevarna taga tuulevarjus

Oli siiski üks voorimees . . .

pea igal maanteel. Oli siiski üks voorimees, kes päästis meid hädast ja juhatas eksinud lambakarjasele teed. Kuid ega kõik teed pruugi õiged olla, nii oli meiegi oma vale. Kui siis ükskord pärale jõudsim, otsustasime ühelhoobil ka Kadrioru loss kiiresti läbi vaadata ja siis sööma minna. Meile taheti võimal-

kostsid mässulised laulud. Äkki kustutas mingisugune kondine käsi tule ja keegi karjatas „umbluu“. Oli otsustatud, et kuna hommikul kella 7—8 paiku pidime saama vaba aja ja väljas oli ka juba kaunis pimedaks läinud, nagu kunagi kella 7 ümber õhtul, siis pidime tingimata valitsema oma orga-

Marile tuli külaline.

dada ühine trammisõit sinna, aga terve kättemaksujumalate kari oli vihane meile, ja kui me külmast sinised ikka veel Vabadusplatsi ja ühes sellega trammis otsisime, kerkis korraga meie ette Kadrioru puistu. Tähelepandavamaid sündmusi sel päeval oli veel „Glo-

nismi üle, mis koledasti tõrkus, ja hakkama und nägema. Eks siis tehti ka, mis saadi, ja hakati „vaiksel viisil“ und nägema, lauldes ja norsates. Oli selgesti näha ja kuulda, et oldi väga unised. Kõik oli sassis ja segi. Voodid rändasid, kohvrid kolisesid, rahustajad rik-

kusid üldist rahu sellega, et teistele kõhu peale astusid. Üks haige oli parajasti selgeks teinud oma haiguse. See oli nimelt hullumeelsus. Kuskil voodi alla kräunus kass.

Aga siis teatas kellegi ähvardav hääl, et ta teab küll, kes seda teeb, kes seda tegemata jätab ning kes seda on kavatsenud teha. Suures ehmatuses panid korralvurid oma ametid maha ja uusi valimisi ei saadud ka ette võtta taevakehade helendamata ja kurikalduvustega laualambi tõttu.

Ülejääkide meetod — viimne ei pese end üldse. Keegi ja Co olid muutunud laiskuse eeskujudeks. Teised joovad teed, nemad magavad. Ei tea, kas üldse tõusevad. Meie pööblivanem oli ainuke optimist. Tema leiutas meie elukoha ainukese paremuse — ta kolme-päevane võileib oli värske kui jääpurikas.

Keegi laulis: „Ära siit, ära siit, I am sorry!“ Sest viimane päev oli käes, ent mitu muuseumi veel käimata. Vaesed muuseumid. Ei tohi olla uuendusi, seepärast ei või olla

Ööidüll.

Järgnes perioodiline ukse võnkumine, mis oli tingitud sellest, et üks tuba pooldas lahtist, teine kinnist ust. See muutus aga hiljem võimatuks, kuna korraga keegi seisis kuldsele keskteel. Meid ähvardati öövahiga ja päevavahi ametist loobumisega. Oo Jumal seda moraali, kas jõuab ta keerdtreppi mööda kuhugi välja!

Keegi palus tooli, keegi pakkus tooli, esimene keegi vihastas ja leidis teises keegis tagamõtte. Kustki tulid vahutavad helilained... Et isegi psühholoogia enam ei suutnud väär- ja tõsinorskamise vahel vahet teha, siis loobuti analüüsimisest ja norin läks järjest kõvemaks. Keegi küsis: „Kas ta on siin?“ Ja see siinoliija vastas: „Muidugi on ta siin.“ Imelik akustika öises õhus. Aga homme on päev, külm päev. Praegu ollakse voodis, soojas voodis, sest pea all on „Film ja Elu“ (paber nimelt soojendavat) ja peal on kolm kassukat. Lõppeks olid kõik, isegi erand, voodis.

Oo neid öisi imesid, meie silmad olid olnud vist pimedad, et me õhtul ei näinud lambi valgust, mis hommikul säras täies hiilguses.

ükski öökorter päevakorteriks, nagu öökoer ei ole päevakoer. Äkki nägime, et kellegi jalad lähevad mööda tänavat, kelle jalad — meie omad jalad. Inimene ei ole alati iseene isand, vahel on ka teisi isandaid tema üle.

Järgneb kiirmarss läbi kahe muuseumi. Tempo, tempo, aeg on raha! Sel päeval nägime ka ühte ahvi. See oli ikka tõeline ahv, mitte igapäevane ahv. Ta oli nimelt sabaga.

See juhtus kunstikoolis.

Vahepeal juhtus huvitavat. Mõningate tumedate seas oli levinud arvamine, et haige organism vajab toitu. Nõnda siis ilmusid kõhnad näokesed koos tervetega söögimajja, mis tekitas väikest ärevust. Aga nood haiged kosisid silmanähtavalt juba mannapudru nägemisest. Peagi selgus uus ja huvitav tõik: söömisaeg oli sassi läinud vaba ajaga. Seepärast juhtuski, et söögimaja viimsete võimaluste kasutamishimus paugupealt tühjaks jäeti. Aga need viimsed võimalused kadusid nagu seebimullid, sest kellad jätkasid tiksumist. Repetitio mater studiorum est — seepärast pidime ikka ja jälle mällu vajutama öökorteri här-

matanud seinu. Aeg kaob kiirelt. Ligemale jõuab kaks tundi enne rongi lahkumist. Kiirustame samme jaama suunas, sest ei tea seda rongi uskuda, lapsed ei või ometi maha jääda. Saiakangide ja igasuguste kongide küllastamisele tehti lõpp. Jäi vaid üks eesmärk: soe rong.

Rongis avasime ninad ja suud, silmad olid juba tänaval krae seest väljas, ja hakkasime esmakordselt Tallinna territooriumil korralikult möödul kõnelema. Aga mõni ei kõnelnud nüüdki. Kirjutati ka värskeist muljeist ja mõni tegi niisama „rehknutti“.

Keegi noormees sattus sisse ja rääkis ühe vaikijaga nii, et see oma suu avas ja ütles: „Ei tea, kuidas see on, aga see on noorte tütarlaste vagun.“ Olgugi et noormees ei suutnud oma pilku põrandalt ja vaikija saabastelt tõsta, tunnustas ta tõsiasja, et on tõesti tütarlaste vagun. Alistus ning lahkus. Vaikime selle üle, et ta teisest uksest sisse ilmus ja lahkemat vastuvõttu leidis ...

Klassi ööbik oli rongi seismise ajal toonud limonaadi ja lubanud pudeli kohe tagasi viia. Aga mida sa teed, kui seda seismist enam pole. Ööbikul oli aga aus natuur, viskas võõra varanduse jaamahoone sihis. Oma imestuseks leidis ta, et ainult limonaad purskas roopaseadjale pähe, kuna pudel jäi nagu viis kopikat ööbiku valdusse. Pisarsilmil kavatses ööbik pudeli Tartu einelauda kinkida.

Kõik olid alguses üheväärsed: haiged, terved ja „surijad“. Lõppeks tekkis siiski kolmejärguline klassidevahe. Esimesed magasid, teised laulsid ja kolmandad olid ebasündsas meeleolus. Lauljad olid sõlminud konduktoritega sõprussidemeid, mille üle parem ja vasaak tiib tundis häirivat pahameelt.

Oli pime, seepärast ei paistnud Tartu torn. Kell oli 11 läbi. Huvitav, kuidas saab koju.

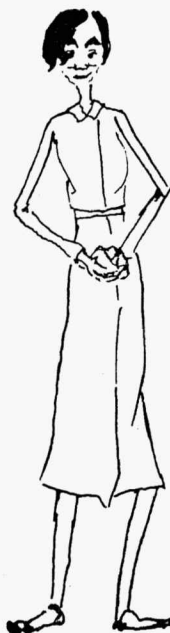
Kodukord ei luba peale kümnet tänaval liikuda! Siiski põgeneti kodukolletesse. Järgmi-

Läbilõige vagunist.

sel päeval ei olnud kolmveerand klassi haige. Tublid tüdrukud! Esimestena sõitsid põhjanabalisel kliimas ekskursioonile, kuid iga algus on raske!

Kollektiiv.

„Homme olgu igäühel oma võileib kaasas!“

Raha.

Mis on õieti raha? Raha on võim. Kord õige vanasti ta võib-olla ei olnud võim. Siis, kui raha tekkis, ta võib-olla oli vaid lihtne vahend, see, mis ta tõeliselt peaks olema. Ent siis hakkas ta võim kasvama. Kunas ei olnud rahal võimu? Pole aastat, pole aastasada, kus inimesed ei oleks võidelnud raha pärast. Näen varjudena ilmuvat lõpmatu reaneid inimesi, kes on surnud rahahimu pärast. Näen lõpmatu reaneid, kes on hukkunud raha pärast, kes on kaotanud inimväärtuse. Ent viimane ongi kõigest hullem. Ei saa olla suuremat õnnetust kui kaotada oma au. Ning mille pärast? Selle tühise raha pärast!

Raha on kui viin. Ta joovastab. Mida enam teda saab, seda enam tahetakse. Ning siis lõppeks tuleb piir. Siis ollakse tast purjus. Siis muutub inimene tõntsiks kui ori, siis viimaks kaob elumõte. Siis ollakse kõigest tüdinud.

Ma vihkan raha. Vihkan sellepärast, et tean, kui mul teda palju oleks, ma tahaksin veel enam. Vahel olen kadestanud santi tänaval. Temal ei ole midagi kaotada.

Sooviksin, et oleksin vaesem, sest nüüd ma ei suudaks kõigest lahkuda. Arendan end siiski selle poole, et loobuda rahast, loobuda kõigest muust varandusest. Varem olen mõelnud sellele kui suurele õnnele, kui võidaksin loteriil. Nüüdki soovin seda, olgugi et tean,

et see pole õnn. Tahaksin olla kord täiesti vaba rahast, et saaksin sellele vaadata kui tükile ajalehepaberit.

Kas peitub õnn rahas? Kindlasti mitte. Rahal on võim. Võim aga pole õnn. Õnn on olla vaba. Raha seob meid. Me muutume raha orjadeks. Keegi ei taha olla teise ori, kuid raha orjad oleme sagedasti.

Tahaksin muutuda vabaks. Tahaksin jõuda niikaugemale, et ma ei teeks midagi raha eest. Kui teeksin midagi, siis teeksin seda oma heast tahtmisest, ning kui ma ei tahaks seda teha, siis ma ei teeks seda ka raha eest. Praegu ma kirjutan siin, et vihkan raha. Ent kui täna mulle keegi kingiks suurema summa, siis tean, et oleksin väga õnnelik.

Millal saab meile selgeks, et raha pole õnn? Ikka sirutuvad väsinud käed igatsedes raha poole. Ning ma ise pole ka parem, olgugi et tahaksin nii väga vihata raha! Kunas jõuan ma niikaugemale, sellise täiuseni, et ma kord tõsiselt aru saaksin, et õnn ei peitu rahas! Kui saaksin lamada metsas ja vaadelda pilvi ning mõistaksin, et see on õnn. Kui saaksin kuulata muusikat ning mõistaksin, et see on õnn.

Kunas tuleb see aeg, kus kaob raha võim, kus raha orjade väsinud käed ei sirutu raha poole?

V. R.

Rahast ja vaesusest.

See ei ole vaene, kel pole raha. Vaene on see, kes ei oska teha enesest rikkast. Rikkakssaamine seisab iga võimuses, sest rikas pole see, kellel on raha. Igaüks võib muuta oma silmi — ja ta on rikas, võib muuta neid nii, et ta näeb, sest suurem osa inimesi on pimedad varandusile. Õieti pole ju maailma esemed ja kogu maailm midagi muud

kui see, mida meie sellest mõtleme, arvame ja kuidas seda näeme. Peale selle peitub igaühes küllalt aardeid. Vaja ainult endast anda parim ja endast teha parim, ja ollakse rikas. Rikkus seisab igaühe enese kätes ja hinges. Raha pole rikkus.

Paljud on vaesed, kel on raha, sest nad unustavad vabaduse enese tõeliseks rikastamiseks.

P.

Hulgus.

Oli õhtu. Kevad oli.
Põllul' heitus puude varje.
Ükski hääl, ei linnukarje
segand vaikust: metsast tuli.

Ilus õhtu. Õues leebe.
Rahu üle kogu välja,
üle rukkipõllu halja...
Küüni taga põhu ruuge

hunnik. Päike metsa pugese,
viimseid kiiri ilmal jagas.
Vanamees üks põhus magas.
vastu küüniust pea tuges.

Paljaspäine, -jalgne hulgus,
palgel kortse väga palju,
rõivad närud, nägu valju,
ilmes veider, jultund julgus.

Magas kodutu mees põhus.
Päike viimseid kiiri poetas.
Hall pea vastu küüni toetas —
tardund karje kevadõhus...

Tepe.

Üliinimene

ehk mispärast alainimesed õõsi ei saa magada.

Olin tookord viieteistkümnenda-aastane ja parajasti jõudnud arusaamiseni, et üks kõige tüütavamatest atribuutidest maailmas on klaver. Ega see ka ime olnud, sest viibisin väga viletsas muusikalises eas: tehnika pärast võisin valida palasid, mida tahtsin, kuid mul veel puudus võime sügavamasse muusikasse tungida ja temast aru saada, ja, paraku, see võime oli visa ilmuma. Nii siis sisulise ja tehnilise külje vahel puudus kooskõla ning päev-päevalt läks mulle muusika vastikumaks. Ei puudunud palju, et oleksin käega löönud tervele stuudiumile, muidugi eeldades, et mul oleks seda teha lastud. Siis aga juhtus midagi, mis mu huvi muusika vastu uuesti äratas.

Ühel päeval kolis meie alla uus üürnik.

Õeldakse, et kunstnikud olevat erisugusest materjalist. Ekstsentrilised ja ekstravagantsed, nagu nende loomus, on ka nende tegevus ja toimingud. Aeg ja koht on nende juures null, tähtsust omab vaid nende tegevus. Kui kunstnikul on inspiratsioon — mis loeb talle see, et on südaöö ja ümberringi ning üleval ja all elavad kaasüürnikud! Need magavad kodanlased teda tema loomingu-elevuses ei sega, ta istub klaveri ette ja süveneb oma muusikasse. Lõppeks võib talle ju andeks anda, sest ega siis inspiratsioon oma ilmumiseks alati ööd ei vali, seda juhtub vaid harva. Üksikuid juhuseid vabandavad isegi kõige mürgisemate eelarvamistega kodanikud, sest kunst on kunst ja kunst käib üle kõige. Peale

esimest unetult veedetud ööd olin nii delikaatne ja väljendasin eneses selliseid suuremeelseid mõtteid.

Aga juba paari päeva jooksul jõudsin veendumusele, et uus üürnik ei olnudki kunstnik. Kindlasti mitte. Ta osutus ülikunstnikuks, või vähemalt üliinimeseks. Päeval ei kuulnud alt korterist ei kihku ega kahku, alles öösi umbes kella ühe paiku suvatses too tundmatu enesest elumärki anda. Ja missugust veel!

Ärkasin üles tundega, et midagi on teisiti, kui senini on olnud. Kõigepealt mõtlesin, et kas pole vahest kuskil sõda lahti. Maja seinad värisesid, voodi löi kõikuma, järgmisel silmapilgul ähvardas lubi laest kaela langeda — ja kõik see sündis salapärase mürtsude saatel. Kui juba ärksamaks sain, taipasin, et oli tegemist mingisuguse muusikaga, ja viihastusin eneses Päästearmee üle, et nad isegi öösi oma „...ostke ruttu pilet, rong läeb varsti taeva...“ ja „...viska nõöri, aita hädas uppajat“ -lauludega viisakate inimeste unerahu rikuvad. Aga eksisin, ei olnudki Päästearmee, Üliinimene oli. Üliinimene mängis, Üliinimene harjutas, Üliinimene vist komponeeris, kuid Üliinimene ei lasknud alainimesi magada. Varsti võis terve elanikkond tema tööjaotusega tutvuda, vähemalt mis puutus tundidesse öösi kella ühest viieni. Vahel ka vähem, aga vahel rohkem.

Alguses katsusin heaga. Tõusin voodist ja koputasin kingakontsaga vastu oma põrandat, tema lage. Üliinimene mängib edasi. Ootan. Koputan põrandaharja varrega. Muusika võtab juurde. Oleks nagu terve maailma kunstnikkude „Volga kohinad“ ja „Metsa mühinad“ Üliinimese käte alla sattunud. Viimaks, sattudes temperamenditsema, pörutasin klaveripingiga, nii et eneselgi hakkas veidi jube. Aga oleks mul ka pingi asemel Jeruusalemma templi sammas käes olnud — Üliinimesel oleks jätkunud kõrvu siiski ainult endale. Lootusetult istusin ja kandsin oma saatust, kuni Üliinimene suvatses lõpetada

oma tähtsa tegevuse. Väljas juba koitis, kell oli viis.

Majaperemees ise elas maal, ainult iga kuu esimesel päeval sõitis linna, et sisse kasseerida üür. Tema abil oli võimatu pealesunnitud kontsertidest vabaneda. Tuli teisi abinõusid otsida. Otsustasin Üliinimesele külla minna ja talle heatahtlikult selgeks teha vahehariliku puust üürimaja ja rüütli lossi vahel, kus ühes toas võiks kas või sada raudrüütli lahinguid lüüa, ning ometi oleks kõrvaltoas võimalik rahulikult magada. Uskusin teda kindlasti aru saavat, et seintel ja seintel on vahe. Aga Üliinimene ei mõtelnudki mind vastu võtta. Uksel leidsin sildi: „Palun mitte tülitada. Kunstnik U.“ Tähendab, Üliinimene teadis siiski niisugustest proosalistest asjadest, nagu seda on teiste tülitamine. Sellele teadmisele rajasingi oma sõjaplaani.

Järgmisel ööl, kui alt kostsid tuttavad helid, ei olnud ka mina laisk. Istusin klaveri ette ja nüüd oli majas juba kaks üliinimest, või kui tahate, kaks alainimeste nuhtlust. Alustasin Beethoveni sonaatidega, sest oma terves repertuaaris ei leidnud midagi jõulisemat. Üliinimene ei paistnud minu muusikalisi pingutusi täheleegi panevat. Olin juba meeletu ja arvasin, et mu sõjaplaan on armetult lõppenud fiaskoga — seal tuli korraga nagu taevast jumalik idee. Tema komponeerib, miks siis mina ei või seda teha? Pean tunnistama, et kui ma oma vana kuldunud palitu kohta „mantel“ ütlen, Elvas järve kaldal savis paterdamist „plaažil promeneerimiseks“ nimetan või õhtupoolikul köögis tassi kohvi ühe sõõmuga alla neelates „vaihvaklokist“ räägin, siis see pole veel midagi võrreldes sellega, kui ma seda oma hirmuäratavat lärmi kui komponeerimist vaatlen.

Nii oli lugu. Mu vaev ei jäänud tasuta. Paari päeva jooksul oli Üliinimene võitlusvõimetuks tehtud. Minu liiga julged „kompositsioonid“ segasid tema loomingut ja tema muusikalist närvi. Kuigi ta jättis mängimise, mängisin mina edasi. Tahtsin Üliinimesele

kuhjaga kätte maksta, las ta tunneb ka, kui igav ja tüütv on teise muusikat kuulata, kui sul selleks vastav tahtmine puudub. Aga südames oli mul tore tunne, just nagu Napoleoni peale mõnda vahvat lahingut.

Järgmisel päeval mõtlesin, et nüüd ta vist küll kolib majast välja. Meel läks haledaks, et just minu pärast. Sealsamas aga surusin haleduse tagasi ja tegin südame kõvaks. Kas siis ühe põrunud boheemlase pärast peab terve maja öösiti üleval istuma? Koligu.

Aga Üliinimene ei kolinudki. Üliinimene polnudki üliinimene, vaid kena noor džentl-

men, kes hiljuti oli lõpetanud konservatooriumi helikunstniku diplomiga. Sõnaga, tehtud kunstnik. Sellest siis ta iseärasus, millest teda nüüd sunniti loobuma.

Ja mida siis lõpuks veel öelda? Et Üliinimesest ja alainimesest said sõbrad? Või et Üliinimesel läks korda alainimese jaoks kompromissi leida tehnilise ja sisulise külje vahel? See on ju enesestkimõistetav. Eeldusi selleks oli küllalt. Elati samas majas ja nagu hiljem selgus, omati küllalt ühiseid huviseid. Üliinimesest ja alainimesest said sõbrad.

X.

Uusi nägusid koolis.

Narva kindlustes.

Aste, aste, veel ja veel, loeks õige ära, palju neid saab, kuid pole niipalju sõrmi. Astmete hulk on kohutavalt suur, teab, kas siiski aitaks, kui liita kõikide tüdrukute sõrmed. Aga ega ka siis aitaks!

Meie juht, kes meid tutvustab kindlustega, on veel noorur, kuid meister oma ametis. Soravalt jutustab ta kindluste ajalugu, aastarvud muudkui lendavad, otse võpatama paneb, mäherdune teadmiste kogu!

Jalad jäävad treppidest üles-alla ronimisest valusaks. Astmed ise on väga mitmesugused. Mõned on tohutu kõrged, mõned üsna madalad. Peab olema ettevaatlik, et ei kukuks. Põlved enam ei paindu. Kuid veel ja ikka veel tuleb ronida, sest palju, palju on hoopis nägemata.

Vaat' seal on piinapingid, pikad ja kõverad. Nii mõnigi silmitseb neid haletsedes. Aga need „piinapingid“ polegi pärit väga hal-

list ajast. Siit harjutavad sõdurid märgilaskmist, mis aga mõnele olevat lausa piinaks. Sellest siis see nimigi.

Käigud on kõverad ja poolpimedad. Üksteisest kinni hoides, käega seinal kobades komberdame pikkamisi edasi.

Jõuame laiendatud käiku, kuhu tungib ülalt, kustki müüriavausest nõrka, hämarat valgust. Meie juht seletab, et olemegi üsna all torni põhjas. Kuid siit viib ometi veel trepp alla, ikka sügavamale. Leidub uudishimulikke, kes soovivad alla ronida. „Ainult ettevaatust! Siin kuskil on sügav kaev — võib kukkuda“, hoiatatakse.

Segaduste ja trügimismöllus kaotab keegi oma mütsi. Pöörab end pimedas trepikäigus ümber ja hakkab usinasti otsima. Kardetakse, et peakate on kukkunud kaevu. Kaotaja satub paanikasse. Juba on osa õpilasi, eesotsas juhiga, kadunud. Meie, kes aitame mütsi otsida, oleme mahajäänud tallekesed. Kuulata. Ei kippu ega kõppu. Istume. Natuke kõhe on olla siin ajaloolises, hämaras kindluses. Painajalik vaikus on rusuv ja väljakannatamatu. Keegi kilkab. Kuidas see siin kajab! Hääl tuleks nagu ülalt kõrgelt müüriavausest. Ehmudes pöördume mus-

tendava trepikäigu poole. Teab kas mõni lendas kaevu? Kuid see on õnnelik leidja, kes toob, võidukas naeratus huulil, kaduma läinud mütsi õnnetule kaotajale. Küllap see oli kuskil kaevuaugu äärel...

Varsti tulevad tagasi me kallid kaaslased. Jälleenägemisrõõm on suur. Mida nad kõik on näinud! All olevat hästi säilinud vana aegne piinakamber, kogu sisseseadega. Pakud, pingid, laes konksud, ahelad, kirved. Huu, päris jube!

Oleme kadedad neile, kes nägid seda „torredust“ oma ihusilmaga. Sa mait oma mütsiga! Oli sul tarvis see kaotada? Sina ükski oled süüdi, et me ei näinud seda vaatamisväärsust. Vaatame etteheitvalt kaotajale, kes süüdlasena veeretab käte vahel kurikuulsat peakatet.

Hiljem sosistab üks kallis kaaslane, et seal all ei olevat teps mitte midagi. Et päris tavaline kong või ruumike, nagu toosama, kus asuime meie — mütsiotsijad — ja mitte piinakamber. Nad puistanud meile lihtsalt „kärbsid pähe“. Olid kadedad, et meie saime pisut jalgu puhata ja hinge tõmmata.

F. E.

Kroonika.

*Rootsi gümnaasiumi abituriendid ENKSTG
abiturientide külalisiks.*

27. märtsi õhtul s. a. oli jaamas paar-kümmend meie abiturienti, et võtta vastu külalisi — 17 rootslast-õpilast, enamalt jaolt abituriente, kes koos mõne õpetajaga tulid külastama Emajõe linna. Külalised olid Haapsalust ja Rootsi Eragümnaasiumi õpilased. Jaamast mindi otseteed meie kooli, kus toimus „jagamine“, osa külalisi paigutati korterisse meie abiturientide juurde, osa aga pidi

ööbima NMKÜ ruumes. Enne puhkama asumist näidati külalisile õhtust linna.

28. märtsil õhtul oli kooli ruumides rootsi-eesti õhtu, kuhu ilmus peale Haapsalust saabunute veel hulk teretulnud külalisi. Nii kujunes eeskava algosa eriti kõnederohkeks. Prof. Karling võitis kõikide noorte südamed. Kõnedele järgnesid vahelduvalt rootsi- ja eestikeelsed ettekanded. Kanti ette laule rootslaste-üliõpilaste ja meie kooli koori poolt. Külalisist esines soololauluga pr. Blees, meie õpetajasperest pr. Hünerson. Dekla-

Rootsi-eesti õhtu tegelasi ja osavõtjaid.

matsioonid olid nii rootsi- kui eestikeelsed. Suure aplausi osaliseks sai hr. Brückner'i viiuliettekanne. Lõppakordina järgnesid rahvatantsud: enne rootsi, siis eesti.

Peale eeskava lõppu asusid meie abiturientid haapsalulastega ühisesse pidulauda. Juba eelmisel päeval loodud sõprussidemed üha tugevnesid. Kui lahkuti huvitavalt piduõhtult, oli nii rootslaste kui eestlaste ühiseks sooviks, et see kokkusaamine ei jääks viimseks.

Tartust lahkusid külalised 29. märtsil varahommikul.

*

1. veebruaril s. a. korraldas õpilaskond piduõhtu. Kavas oli näiteringlaste poolt A. Kitzbergi „Neetud talu“ hr. J. Põdra juhatusel, kaks pala muusikaringi koorilt õpilase A. Kurepi juhatusel ja võimlemisettekandeid spordiringi õpilastelt õp. prl. A. Borkmanni juhatusel. Saal oli dekoreeritud kunstiringlaste poolt. Ettekanded õnnestusid hästi, publikut oli palju ja tuju oli suurepärase.

*

2. aprillil korraldati kooli ruumides võõrkeelteõhtu, kus õpilased esinesid prantsuse-, inglise- ja saksakeelsete ettekannetega.

Kava esimeses osas väärised tähelepanu hoogsalt ettekantud kolmehäälelised koorilaulud ja dia-

loogiline „*Sujet d'éventail*“, milles osalised peale kahekõne esitasid Vana-Prantsuse aristokraatia tantsu — menuetti.

Laiaulatuslikum ja mitmekesisem osa kavast kuulus inglise keelele. Peale paljude deklamatsioonide nooremailt ja vanemaitl õpilasilt pakkusid huvi eriti kaks dialoogi: üks esitatud esimese ja teine kolmanda õppeaasta õpilasilt. Kava kaunistasid ja mitmekesisitasid koorilaulud ja ainus soololaul „*The Daisy Bell*“. Viimase ingliskeelse ettekandena paelus publikut „näidend“ „*A Chapter of The Mill on the Floss*“. Eelviimase klassi õpilasil pr. Hünersoni juhatusel läks korda luua koomilisi ja huvitavaid tüüpe inglise maaelust. Ettekande mõjuletõstmiseks aitasid palju kaasa osaliste hästivalitud veidrad kostüümid.

Saksa keele osa piirdus ainult ühe ettekandega: Th. Körneri näidendiga „*Die Gouvernante*.“ Siin pakkusid viimase ja eelviimase klassi õpilased nauditavat mängu, mille eest võlgname tänu näidendi juhatajatele pr. Luigale ja preili Sperringkile.

Kokku võttes õnnestus õhtu hästi. Publikut oli üsna rohkesti; kahju ainult, et lastevanemaid oli seekord vähe.

*

Karskusring „Aita“ tegevusest.

Karskusring „Aita“ kuulub meie kooli suuremate, vanemate ja aktiivsemate õpilasingide hulka. Käesoleval tegevusaastal juhivad ringi tegevust 7-liikmeline juhatus ja kaks õpetajast liiget — hooldajat.

Tegevuskava kohaselt on „Aita“ poolt korraldatud rida referaadiõhtuid nii omavahel kui ka teiste koolide vastavate ringidega koos.

Väljaspool tegevuskava võeti esindaja kaudu osa sügisestel „klištripühadel“ peetud ENK 12. asemikekogu koosolekust ja mitme liikme kaudu ENK 7. noorsootegelaste kursusest.

8. nov. 1935 korraldati omavaheline referaadiõhtu, kus kursusest osavõtnud õpilased Koidula Michelson, Anne Pöld ja Elvi Pöder jutustasid muljetest, milliseid oli neile jätnud ENK 7. noorsootegelaste kursus.

23. nov. 1935 pühitses „Aita“ oma 15. aastapäeva teeõhtuna, mis osutus kõigiti õnnestunud ettevõtteks. Külalisi oli ka teistest koolidest. Aastapäeva teeõhtul pidas avakõne proua Helmi Pöld. Järgnesid tervitused teiste koolide karskus- või enesekasvatuse ringide esindajailt. Esineti laulu, tantsu ja muusikaliste ettekannetega. Ka moodsad tantsud ei jäänud kõrvale.

18. dets. 1935 korraldati referaadi-vaidlusõhtu koos T. P. G. enesekasvatuse ringiga, kus refereeris T. P. G. enesekasvatuse ringi liige Arkadi Stanovitš teemal „Noorsugu ja religioon“. Oponeeris „Aita“

liige Elvi Pöder. Koosoleku lõpp kujunes elavaks, sest sõnavõtjaid oli palju ja noored avaldasid julgelt oma arvamisi mainitud teemal.

13. veebr. 1936 korraldati huviohtu koos T. P. G. enesekasvatuse ringiga, kus refereeris proua Helmi Mäelo teemal „Aateliste püüete tähtsusest“. Peale referaati esinesid sega-ettekannetega „Aita“ ja T. P. G. enesekasvatuse ringi liikmed, millele järgnes seltskondlik osa.

13. märtsil 1936 peeti omavaheline referaadiõhtu, kus refereeris õpilane Elvi Pöder teemal „Alkoholi mõju kuritegevusele“. Samal koosolekul otustati korraldada liikmete-õhtu 25. märtsil koos H. T. G. karskuse ringiga ning paluti referenti siis oma ettekannet korrata.

25. märtsil leidiski aset liikmete-õhtu, kus peale referaati mõlemate koolide õpilased esinesid sega-ettekannetega, millele järgnes seltskondlik osa.

Käesoleval semestril võeti mitme õpilase poolt osa ka ÜKÜ poolt korraldatava õpperingi tegevusest. Rohkete liikmete poolt on loota osavõttu ka 19.—21. juunini Tõrvas peetavatest ENK VIII suvepäevadest.

MOE-PUDU-JA
PESUKAUPADE
SUURIM LADU
EESTIS

1
WENNAD
LEPP

TARTUS, KAUBAHOOV 2 JA 3, TEL. 4-81

Päikesevannid

mõjuvad eriti hästi, kui nahk enne päikese kätte minekut

„Veronika“ kreemiga

sisse hõõrutakse. „Veronika“ kreem tagab ühtlase, ilusa pruunistamise ja sametpehme ning terve naha. Pesemiseks tarvitage „Veronika“ Palmiõli-seepi! See on peen ja moodne tualettseep — kõigi lemmikseep! Juuste pesemiseks ja peanaha korrashoiuks tarvitage „Veronika“ Shampoo! Annab juustele siidpehmuse ja särava läike, kõrvaldades kõõma ja elustades peanaha tegevust. Blondidele — **Blondoe** ja **Kummeli-Shampoo**, tumedatele juustele — „Veronika“ Shampoo. Tarvitage „Veronika“ Kreemi, Palmiõli-seepi ja Shampoo'd ja Teie olete üllatatud nende heast mõjust!

FOTO-ATELJEE

LUI KRIISA

Tähe 42-3.

Telef. 9-90.

Soovitan ilusais moevärves kodu- ja välismaa vabrikutest

siid-,
villaseid,
puuvillaseid,
kostüümi- ja
kleidi-

riideid

ning igaseltsi hooajakaupu.

Täielikum ladu naister. mantlitest.

Vihmamantleid siidist, kummist jne.

Tellimised täldetakse erinaijuurdelõkajate juhatusel iga soovitud moe järgi hästi ja korralikult.

Parim ja odavaim ostukoht on

KARL LABEL'i

riide- ja valmisrõivaste suuräri

Tartus, Kaubahoov nr. 34—35. Telef. 8-19.

Romaan E.N.K.S.

tütarlaste gümnaasiumi elust.

HELMI MÄELO

TERAS

Romaan tütarlastele. Hind kr. 3.25.

E.N.K.S. tütarlaste gümnaasiumi vilistlasena on H. Mäelo kirjutanud ilihuvitava romaani selle kooli elust. See raamat on ilihuvitav pilt kooli elust ajajärgul, mil siin direktoriks oli veel tuntud pedagoog P. Põld.

O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastus“

Raamatukauplus Tartus, Rütli t. 11.

Daamidele ja härradele elegantseid kingi
maitsekas rikkalikus valikus leiata alati

H. VESTER'I

jalanõude-äris

Tartus, Promenaadi tän. 5.

Parimad spordi- ja
võimlemistarbed ostate

Juulius Kivastiku
ärist Rüütli 8, tel. 602.

NOBELI LAUREAATE

Rabindranath Tagore: Gitanjali. Aednik. (1 köites)

Anatole France: Sylvestre Bonnard'i roim (1 köites)

Maurice Maeterlinck: Tarkus ja saatus (1 köites)

Henryk Sienkiewicz: Ristirüütliid (2 köites)

Romain Rolland: Jean Christophe (4 köites)

Knut Hamsun: Segelfossi alevik (1 köites)

Karl Gjellerup: Tuuleveski (1 köites)

Selma Lagerlöf: Jeruusalemm (2 köites)

Sinclair Lewis: Peatänav (1 köites)

Ivan Bunin: Küla (1 köites)

10

AUTORIT

II SARI

15

KÖITES

K./Ü. „LOODUS“

POSTI JOOKSEV ARVE
NR. 2055.

TARTU

RAAMATUID uusi ja tarvitatud;

TAPEETE odavaid ja maitserikkaid;

SEEMNEID aedvilja, lillede ja sööda-juurikate kasvatamiseks;

KIRJUTUSMATERJALI:

vihke, kladesid, pliiatsid jne.

ostate alati kõige soodsamini

F. VANATALU

ärlist, Tartus, Promenaadi 5, telef. 3-97

A. REINHOLD

**Raamatu- ja kirjutus-
tarvete-äri**

Tartus, Suurturg 12.

**Kodumajanduse- ja
kodukultuuri ajakiri**

„Taluperenaine“

Kuulub igasse kultuurilisse kodusse.

Toimetus ja talitus Tartus,
Peeter Põllu 5. Tel. 9-37.

TARTU SUURIM JA MOODSAIM

FOTOATELJEE

H. Riedel & H. Eggert

Ülikooli tänav 36.

Daamidele elegantseid kingi maitsekas ja rikkalikult valikus leiata alati

K. Konsen'i

jalanõude-tööstusest
Tartus, Riia tän. 18,
tel. 12-86.

Olge kokkuhoidlikud!

Müüge oma tarvitatud kooliraamatud raamatuärile „Vaht“

Kalaturg 3, Tartu.

ÕPILASED!

Kooli-, Joonistamis- ja maalimistarbeid leiate suures valikus

HANS RAAG'i ärist

Tartu, RÜÜtil tn. 15.

K. LUKK

Pildiraami- ja tapeediliistutööstus

Tartus, Promenaadi tän. nr. 4.

Poleeritud, vakseeritud ja kullatud pildiraame ja tapetiliiste.